

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів
і природокористування України**



Кафедра глобальної економіки

*До 70-річчя
економічного факультету*

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗБАЛАНСОВАНОГО
РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ**

Розвиток аграрної політики України в умовах інтеграційних процесів

Секція 4

Збірник тез доповідей
74-ї НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Київ

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів
і природокористування України



Кафедра глобальної економіки

До 70-річчя
економічного факультету

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗБАЛАНСОВАНОГО
РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Розвиток аграрної політики України в умовах
інтеграційних процесів

Секція 4

Збірник тез доповідей
74-ї НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Київ

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Кафедра глобальної економіки

До 70-річчя економічного факультету

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

74-ї НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Секція 4. «Розвиток аграрної політики України
в умовах інтеграційних процесів»

КИЇВ

УДК 338.432.436-025.17.(477+100)

Концептуальні засади збалансованого розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобальних викликів: Розвиток аграрної політики України в умовах інтеграційних процесів. Секція 4: збірник тез доповідей. К.: НУБіП України. 2021. 109 с.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами 74-ї Науково-практичної студентської конференції від 19 листопада 2020 року «Концептуальні засади збалансованого розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобальних викликів», Секція 4. «Розвиток аграрної політики України в умовах інтеграційних процесів», яка відбулась на кафедрі глобальної економіки економічного факультету НУБіП України.

ISBN – 978-617-7878-53-6

Оргкомітет 74-ї науково-практичної студентської конференції
голова оргкомітету:

Кваша С. М., проректор з навчальної і виховної роботи

заступники голови оргкомітету:

Діброва А. Д., декан економічного факультету

Вдовенко Н. М., доктор економічних наук, завідувач кафедри глобальної економіки, Заслужений працівник сільського господарства України

відповідальний секретар:

Кірейцева О. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри глобальної економіки

Члени організаційного комітету:

Данилевська-Жугунісова О. Є., кандидат економічних наук, старший викладач кафедри глобальної економіки;

Коробова Н. М., кандидат економічних наук, доцент кафедри глобальної економіки;

Михальчишина Л. Г., кандидат економічних наук, доцент кафедри глобальної економіки;

Наконечна К. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри глобальної економіки;

Яцун А. Г., завідувач навчально-наукової лабораторії «AGMEMOD» кафедри глобальної економіки.

ISBN – 978-617-7878-53-6

За зміст наукових праць та достовірність наведених фактологічних і статистичних матеріалів відповідальність несуть автори

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2021

© Економічний факультет, 2021

© Кафедра глобальної економіки, 2021

ЗМІСТ

<i>Musii A. L., Nakonechna K. V.</i> Regulation of the agricultural land market in France.....	7
<i>Алімурадов С. С., Яворська В. О.</i> Інтернет трейдинг на біржовому фондовому ринку.....	9
<i>Борисенко Н. П., Степасюк Л. М.</i> Реінжиніринг бізнес-процесів підприємств.....	12
<i>Бондаренко К. А., Наконечна К. В.</i> Курс на цифровізацію аграрних підприємств в Україні.....	14
<i>Кот Т. Ю., Дмитришин Р. А.</i> Базові економічно-правові підходи екологічного регулювання життєдіяльності риби у природі.....	17
<i>Ваніна О. Ю., Наконечна К. В.</i> Дослідження ринку пива в Україні.....	22
<i>Гайдай Д. В., Степасюк Л. М.</i> Перспективні сектори української економіки.....	24
<i>Гайдученко Т. М., Наконечна К. В.</i> Оцінка стану борошномельної галузі в Україні та шляхи його покращення.....	27
<i>Гнатенко Б. А., Кірейцева О. В.</i> Мотивація праці в сільськогосподарських підприємствах.....	29
<i>Давидова О. Г., Кірейцева О. В.</i> Проблеми поводження з відходами та еколого-економічні перспективи вторинного ресурсовикористання в Україні.....	32
<i>Загорійчук Л. Л., Михальчишина Л. Г.</i> Сучасні тенденції транснаціоналізації економічної діяльності.....	35
<i>Зайцева О. М., Степасюк Л. М.</i> Свинарство – провідна галузь сільського господарства.....	37
<i>Здреник Є. М., Рогач С. М.</i> Сучасна економіка України в умовах всесвітньої пандемії.....	40

<i>Кабакова Є. Д., Кірейцева О. В.</i>	
Світовий досвід застосування екологічних субсидій та перспективи для України.....	43
<i>Костюк А. О., Наконечна К. В.</i>	
Оцінка стану виробництва кукурудзи в Україні.....	46
<i>Коротка Д. І., Наконечна К. В.</i>	
Проблеми та перспективи розвитку ринку пива України.....	48
<i>Кривошей Я. О., Кірейцева О. В.</i>	
Радіонуклідне забруднення харчових продуктів.....	50
<i>Крушельницька О. О., Вдовенко Н. М.</i>	
Державне регулювання сільського господарства України.....	53
<i>Кудлай С. І., Михальчишина Л. Г., Павленко М. М.</i>	
Формування трудового потенціалу аграрного сектору економіки в умовах глобалізації.....	56
<i>Кучерявий А. О., Наконечна К. В.</i>	
Сучасне становище на ринку круп в Україні: прогнози та аналітика.....	58
<i>Левицька М. В., Левицька І. В.</i>	
Greenways як фактор розвитку туризму в Україні.....	60
<i>Ліщук В. В., Коробова Н. М.</i>	
Державна підтримка розвитку аграрного сектору України.....	63
<i>Лук'янчук В. М., Наконечна К. В.</i>	
Сучасний стан молочної галузі України.....	66
<i>Мартиненко Г. В., Коробова Н. М.</i>	
Екологічно чиста продукція: проблеми та перспективи.....	68
<i>Папян Ю. С., Кірейцева О. В.</i>	
Оцінка аграрного сектору економіки України за умов євроінтеграційних процесів. Ризики та можливості.....	71
<i>Петрушенко С. А., Михальчишина Л. Г.</i>	
Продовольча безпека: реалії України та світовий досвід.....	75

<i>Сидоренко М. А., Трихліб Д. В.</i>	
Унікальна сировина для виробництва м'ясних продуктів.....	77
<i>Семеренко В. В., Наконечна К. В.</i>	
Поточний стан і перспективи розвитку виробництва кукурудзи на зерно в Україні.....	78
<i>Таран Т. Л., Вдовенко Н. М.</i>	
Економічна ефективність виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах.....	81
<i>Ткаченко Т. О., Кірейцева О. В.</i>	
Актуальні проблеми в органічному сільськогосподарському виробництві в Україні.....	85
<i>Федорченко М. Р., Наконечна К. В.</i>	
Поточний стан та перспективи розвитку ринку свинини в Україні.....	88
<i>Цвик О. С., Михальчишина Л. Г.</i>	
Формування «зеленої» економіки в умовах глобальних економічних викликів.....	91
<i>Чайка Є. А., Степасюк Л. М.</i>	
Конкурентоспроможність виробництва продукції.....	93
<i>Чайка М. О., Наконечна К. В.</i>	
Стан та перспективи розвитку виробництва комбікормів в Україні.....	95
<i>Чередніченко М. В., Рогач С. М.</i>	
Оптимізація витрат на виробництво сільськогосподарської продукції в умовах нестабільності зовнішнього середовища.....	97
<i>Чирко М. Ю., Яворська В. О.</i>	
Спекулятивні операції на фондовому ринку дешевих паперів (penny stock).....	99
<i>Шевчук І. Ю., Наконечна К. В.</i>	
Тенденції та проблеми розвитку внутрішнього ринку макаронних виробів в Україні.....	101

Яцун А. Г.

Розвиток ринку продукції аквакультури в умовах поглиблення
інтеграційних відносин.....104

Шень К. В., Наконечна К. В.

Ринок хлібобулочних виробів України в умовах
трансформаційних процесів.....107

Musii A. L.

student of NULES of Ukraine

Nakonechna K. V.

PhD in Economics, Associate Professor of the

Department of Global economy

REGULATION OF THE AGRICULTURAL LAND MARKET IN FRANCE

A comparison of French law shows that in European countries with developed market economies, the legal regulation of the market circulation of agricultural land is based on quite different legal mechanisms. In France, there is a particularly significant level of government intervention in the development of agriculture.

The country carries out strict control over the trade activities of agricultural cooperatives, established monthly reporting of elevators on the reception and release of grain, systematically compiles operational grain balances in the country, annually set state prices for certain types of agricultural products. In France, the subjects of ownership of agricultural land are citizens and their groups (legal entities), municipalities represented by local governments, and the state. If we review the economic model of development of domestic rural production in France, it becomes clear that the government focuses on professional associations that are created to strengthen the economic position of its members in the market. Thanks to professional associations, French farmers have created their own channels to promote products to the final consumer. An example of such an association is the SICA Atlantique for grain sales, which is created on the share of 70 cooperatives and voluntary contributions of wholesale buyers of grain. This structure works on the basis of cooperatives, on a non-profit basis. The peculiarity of the creation of such structures is the realization and satisfaction of the common interests of grain producers and wholesale buyers. In turn, the

state provides some assistance to associations. Today, there are 4,000 cooperatives, SICA, associations, and other non-profit associations of producers in France. However, in France, the market for agricultural land is not free. This market is regulated by the SAFER (Sociétés d'Aménagement Foncier et d'Etablissement Rural - Society for Land Management and Rural Development), which has 29 regional offices across the country and is designed to ensure the implementation of France's structural policy in the agricultural sector [1].

SAFER is a non-profit private legal entity, the activities of which are controlled by the Ministry of Agriculture and the Ministry of Finance (Treasury). It influences the market transactions of agricultural land due to: the presence of a preemptive right to acquire agricultural land; the presence of the right to sue in case of understatement of the price of agricultural land, which is put up for sale by its owner, relative to the level of market prices. In essence, SAFER is not just a regulator of the agricultural land market, but a realtor regulator that ensures that agricultural land «moves» not only for money but for farms and those who intend to start farming.

Thus, French law has virtually no administrative prohibitions on the market circulation of agricultural land, except for a mandatory minimum of 9 years for their lease and a ban on foreigners buying vineyards.

At the same time, the legislation of this country establishes such legal preferences for SAFER's participation in land transactions, which give it the legal leverage to acquire the vast majority of agricultural land offered for sale and then sell it to persons desirable to French society, primarily farmers and desire to become them. The country does not give preference to one type of right to agricultural lands, such as the right to lease.

Market participants can acquire such land both in property and for rent. The main means of protecting agricultural land from their conversion to non-agricultural is the approval of clear development plans for the territories with the definition of areas of agricultural and other use.

References:

1. Courleux F. Réguler les marchés fonciers agricoles: les principaux arguments économiques [online]. Paris, Agriculture Stratégies. 2019. 43 p. Режим доступу: <https://cutt.ly/Yc2E1uD> (accessed on 10 November 2020).

2. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.

3. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. Wspolraca Europejska. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.

УДК 339.172:004

Алімурадов С. С.

студент

Яворська В. О.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ІНТЕРНЕТ ТРЕЙДИНГ НА БІРЖОВОМУ ФОНДОВОМУ РИНКУ

Завдяки Інтернет-технологіям придбання цінних паперів, визнане в усьому світі найкращим способом вкладення вільного капіталу, сьогодні є доступним всім бажаючим. У лічені секунди можна сформувати інвестиційний портфель, а потім управляти активами, отримуючи без зволікання всю необхідну інформацію (котирування, аналіз, прогнози) в будь-якій точці земної кулі. Попит на інтерактивну торгівлю акціями, опціонами, ф'ючерсами зростає з кожним днем. Все більше банків і брокерських компаній освоюють новий перспективний напрямок своєї діяльності. Інтернет-трейдинг (internet trading) – це можливість здійснювати угоди за усіма класами активів та валют через інтернет.

В останні десятиліття такий спосіб торгівлі отримав дуже широке розповсюдження, оскільки з розвитком технологій та проникнення інтернету практично в усі сфери життя людей доступ до торгів на біржі став цілком реальним для кожного.

Динамічний розвиток сьогодення продовжує диктувати все нові і нові можливості інтелектуальних технологій - Інтернет - трейдингу, як способу вкладення і примноження свого капіталу [1]. Трейдинг в мережі приваблює потенційного інвестора, насамперед зовнішньою простотою здійснення угод і низькими тарифами на послуги онлайн-брокерів.

Трейдер отримує доступ до біржі за допомогою спеціальної торгової програми і може в режимі реального часу відслідковувати ринкову ситуацію і приймати обґрунтовані інвестиційні рішення.

Торгову програму трейдерам надає онлайн брокер який забезпечує технічну та аналітичну підтримку своїм клієнтам.

Інтернет-трейдинг – це реальний спосіб приватним інвесторам і трейдерам нарощувати свій капітал на торгівлі акціями, нарівні з професійними учасниками ринку цінних паперів.

Інтернет-трейдинг надає можливість самостійно купувати і продавати акції українських підприємств з будь-якої точки земної кулі при наявності комп'ютера та Інтернету, використавши при цьому прямий доступ до фондової біржі [1].

Інтернет-трейдинг зацікавить таку категорію інвесторів, яка дбає про фінансову стабільність та збільшення свого капіталу;

не прагне залежати від певного місця й часу;

готова постійно вчитися, застосовувати нові інструменти при торгівлі на біржі;

є фінансово грамотною, амбіційною [1].

Потрібно розуміти, що напряду співпраця з біржою ускладнена, а відтак доводиться укладати договір з компанією-брокером. Біржа просто не може співпрацювати зі всіма охочими (табл. 1).

Класифікація видів Інтернет-трейдингу за
економічними елементами

Інтернет-трейдинг як бізнес	Приватний трейдер постійно відслідковує динаміку вартості акцій, проводить аналіз ринку і здійснює відповідні операції на ньому. Основним доходом є прибуток, отриманий від купівлі/продажу цінних паперів. Перевагою цього виду діяльності є свобода дій і вільний графік
Інтернет-трейдинг як додатковий заробіток	Надає можливість працювати на основній роботі і паралельно, стежити за фондовим ринком. Дозволяє грати на біржі, отримуючи додатковий дохід на різниці курсів акцій.
Інтернет-трейдинг як спосіб інвестування	Відсутність часу та бажання постійно слідкувати за ринком спонукає інвестора до розуміння можливостей і вигод, які надає процес інвестування. Дозволяє примножувати свій капітал за допомогою накопичувального інвестування

Розроблено автором на основі джерел [1]

Робота здійснюється виключно з професійними учасниками фондового ринку, які, у свою чергу, виконують заявки кінцевих інвесторів, а відтак і успішність використання Інтернет-трейдингу цінних паперів приватними інвесторами залежить від якості наданих послуг і кількості додаткових сервісів, що надаються брокером. Наприклад, здійснювати онлайн торгівлю цінними паперами у нашій країні надають можливість два торговельних майданчика – ВАТ «Українська біржа» і ВАТ «ПФТС» завдяки чому для національного інвестора інвестування на ринку цінних паперів стало значно простішим, доступнішим та дешевшим [2].

Таким чином, інтернет-трейдинг на сьогодні охоплює все більшу кількість людей, бажаючих самостійно інвестувати. Впровадження інтернет торгівлі вже призвело до змін у структурі біржового обігу усього світі. Відтепер торгівля на біржі стала настільки дешевою,

швидкою і повсякчас доступною, що мільйони людей легко та швидко засвоюють нові технології.

Список використаної літератури:

1. Гладун Д. Перспективи інтернет трейдингу в Україні. Інвестиції та інвестування в Україні 2009. № 6. С. 9–25.
2. Семчук О. Проблеми розвитку фондового ринку в Україні. Економіка і право. 2009. № 2. С. 32–51.

УДК 338.43:334

Борисенко Н. П.

студент

Степасюк Л. М.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

РЕІНЖИНІРИНГ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВ

На сьогоднішній день ринок дуже нестабільний та багато підприємств зазнає втрат і опиняються в кризових ситуаціях. Тому, зважаючи на необхідність розробки антикризових заходів і створення антикризових умов, великого значення набуває пошук варіантів ефективних антикризових інноваційних інструментів управління підприємством.

Однією з форм інноваційного антикризового управління, зокрема на підприємствах аграрної галузі, є реінжиніринг як елемент інноваційного бізнес-процесу. Тому дослідження теоретичних і практичних питань щодо визначення та використання інноваційних форм бізнес управління за сучасних умов господарювання, зокрема у сфері аграрного бізнесу, є актуальною проблемою сьогодення. Проводити реінжинірингову діяльність, з метою виявлення ключових бізнес-процесів у роботі

агропідприємства, можна на основі використання методики (CSFs). CSF (Critical Success Factors) – система аналізу критичних чинників успіху підприємства, дає змогу створювати і підтримувати конкурентні переваги.

Загальна кількість показників CSF, допомагає визначити рівень реінжинірингового процесу. Оцінка бізнес-процесів, за методикою аналізу критичних чинників успіху підприємства, є найкращим способом виявлення важливості бізнес-процесів, її слід використовувати під час вибору процесів, що вимагають реінжинірингу. Для побудови бізнесу на принципах реінжинірингу бізнеспроцесів підприємства використовуються такі методи, зображені в табл. 1.

Таблиця 1

Методи реінжинірингу

№	Методи реінжинірингу	Особливості методу
1	Автоматизація бізнес-процесів підприємства (business process automation – BPA)	Автоматизація приводить до прискорення існуючих бізнес-процесів. BPA автоматизує існуючий процес із усіма його недоліками й не ставить перед собою завдання проектування нового процесу.
2	Перебудова програмного забезпечення	На основі сучасних технологій здійснюється переписування застарілих інформаційних систем без зміни самих процесів, що автоматизуються
3	Скорочення розмірів підприємства (downsizing)	Зменшення можливостей компанії, викликані зниженням вимог ринку. Реінжиніринг, навпаки, збільшує можливості компанії
4	Реорганізація підприємства (reorganizing)	Дана концепція має справу тільки з організаційними структурами, а не з процесами
5	Поліпшення якості (quality improvement – QI), тотальне управління якістю (total quality management – TQM)	Хоча управління якістю відводить центральну роль бізнес-процесам, даний метод приймає наявні процеси й намагається їх поліпшити, не змінюючи їх на нові
6	Безперервне удосконалення бізнес-процесів (continuous process improvement)	Передбачає поступове поліпшення бізнес-процесів. Процес удосконалення має зростаючий і безупинний характер.
7	Перебудова бізнес-процесів (business process redesign)	Виявлення й усунення процесу, що не приносить доданої вартості. Впровадження кращої практики у всьому процесі або в його конкретній частині.

Згідно даних табл. 1 видно, що існуючі методичні підходи до реінжинірингу бізнес-процесів мають ряд суттєвих обмежень у використанні, а також не містять в собі загальноприйнятого способу аналізувати й визначати бізнеспроцеси.

Таким чином, існує необхідність в розробці комбінованого підходу, який би, з одного боку, подолав ці обмеження, а з іншого – дозволив використовувати їхні наявні переваги. Такий підхід повинен являти собою комплекс відповідних методів та інструментів з реінжинірингу бізнеспроцесів підприємства, відповідно до потреб та особливостей досліджуваного підприємства.

Список використаної літератури:

1. Гоменюк М. О. Реінжиніринг як одна з форм інноваційного бізнес управління на підприємствах аграрної сфери. Агросвіт. Вип. № 22. 2019.

2. Данченко О. Б. Практичні аспекти реінжинірингу бізнес-процесів. Навчальний посібник. К. 2017.

3. Никитин П.В. Важность реинжиниринга бизнес-процессов на современном предприятии. Символ науки. 2015. № 11–1. С. 141–142.

УДК 004:631.11(477)

Бондаренко К. А.

студентка

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

КУРС НА ЦИФРОВІЗАЦІЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Цифрові технології відкривають унікальні можливості для розвитку нашої економіки та підвищення якості життя громадян.

Сьогодні більше 1/3 сільського населення України не мають доступу до повноцінного користування інтернетом. Зростання частки населення,

яке повідомило, що користується мережею за 2018 рік на 40,6 в.п. Зростає частки тих, які користуються послугами Інтернет вдома на 10,2 в.п., а також у будь-якому місці через мобільний телефон (з 7,3 % в 2013 р. до 45,9 % в 2018 р.), згідно з експертами ІТ-сфери очікується збільшення підключених смартфонів вчетверо до 2025 р. Кількість домогосподарств в сільській місцевості зазнали значного скорочення за період дослідження 2010–2018 рр. на 12176,7 тисяч.

В 2018 р. їх кількість становила 4873,6 тисяч. Водночас користувачі 40,6 % домогосподарств населення, що проживають в сільській місцевості мають вдома доступ до мережі в 2018 р., що вище показника 2010 р. на 17,7 в.п. Більшість з них використовують мережу для розваг та спілкування 38,6–63,8 %, 26,2 % для навчання і лише 1,5 % для взаємодії з органами влади та 8,9 % для банківського обслуговування. Досвід розвинених країн свідчить про те, що загальний комплексний ефект від цифровізації для економіки може скласти до 20 % ВВП впродовж 5–7 років.

Розробка національної концепції електронного (цифрового) сільського господарства – це перший крок в межах загальної стратегії розвитку цифрового суспільства.

Впровадження цифрових технологій в суміжні з аграрною галузі, використання їх потенціалу для впровадження цифровізації, що є важливими для сільського господарства. Такими галузями є промисловість, транспорт, торгівля, управління, фінансова, банківська сфера, страхування – вони можуть чинити трансформативний вплив на сільськогосподарські підприємства.

Вплив цифрової трансформації на економіку до 2020 має дати Україні 300–400 тис. нових робочих місць (цифрові проекти будуть потребувати великої кількості фахівців), 95 % закладів обслуговування громадськості перейдуть на безготівкові розрахунки, 97 % громадян матимуть цифрову ідентифікацію (Mobile ID, citizen-card), користувачів

інтернету стане більше, 7 із 10 домогосподарств будуть підключені до інтернету, 70–80 % території покриють широкосмуговим інтернетом, розроблено 7 дорожніх карт трансформації (легка і харчова промисловість, енергетика, туризм тощо), втричі збільшиться кількість підприємців, що випускають цифрові продукти, буде 5 інжинірингових R&D центрів, прогнозується зростання на 25 % високотехнологічного експорту, прогнозується 3 млрд дол. США щорічних приватних інвестицій у цифрові інфраструктури і найголовніше цифрова трансформація вплине на ріст ВВП (+6 % до 2021).

Цифровізація України може допомогти підвищити рівень конкурентоспроможності секторів економіки, розвивати цифрову економіку, ринок праці, освітню галузь, допомогти появі нових індустрій та розвинути інноваційне підприємництво.

Розробка національної стратегії електронного (цифрового) сільського господарства є основоположним етапом розвитку та переходу країни до використання ІКТ для досягнення цілей розвитку аграрної сфери. Зусилля в галузі цифрового землеробства можна посилити, прискорити шляхом національного процесу стратегічного планування.

Таким чином, розроблена та прийнята Цифрова адженда України може стати базою для її розробки та дозволить швидше перейти на цифрові технології підприємствам галузі.

Список використаної літератури:

1. Mesenbourg, T. L. Measuring the Digital Economy. U.S. Bureau of the Census. 2001.

2. Вдовенко Н. М. Глобальні пріоритети сталого виробництва сільськогосподарської продукції. Innovative solutions in modern science. 2016. № 4 (4). С. 3–17.

3. Державна служба статистики України. [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Ком Т. Ю.

*завідувачка відділення філософії та суспільствознавства
КПНЗ «Київська Мала академія наук учнівської молоді», м. Київ, Україна*

Дмитришин Р. А.

*дійсний член КПНЗ «Київська Мала академія наук учнівської молоді»,
відділення філософії та суспільствознавства секції «Правознавство»,
учень 10 А класу, середньої загальноосвітньої школи № 297,
Святошинського району, м. Київ, Україна*

БАЗОВІ ЕКОНОМІЧНО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ ЕКОЛОГІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ РИБИ У ПРИРОДІ

Як показують дослідження, розвиток сучасної цивілізації спонукав до затвердження Цілей зі сталого розвитку Генеральною асамблеєю ООН, які складаються з 17 масштабних цілей. Цілі включають в себе 169 цільових показників, які до 2030 року є рамковими в керуванні в своїх діях урядами, міжнародними інституціями, громадянським суспільством. Ряд цілей мають безпосереднє відношення до сталого розвитку секторів рибальства та аквакультури. Ціллю під номером два є подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку рибного господарства [1; 2]. Запровадження цілей сталого розвитку рибного господарства має формуватися у трьох вимірах сталості: економічному, соціальному та екологічному. Рибальство і аквакультура є важливими джерелами доходів значної частини населення та забезпечують існування для мільйонів людей у всьому світі. Крім того, вироблена в цих секторах рибна продукція є джерелом цінного харчового білка, яка за своїми властивостями не може бути замінена іншими тваринними або рослинними білками. Нині у рибному господарстві застосовується різноманітний інструментарій для покращення промислового стану запасів водних біоресурсів. Водночас діяльність в аквакультурі з виробництва,

відтворення водних біоресурсів, покращення їх видового складу та збереження біорізноманіття іхтіофауни внутрішніх водойм сьогодні виходить на перший план. Нині все частіше порушується питання про необхідність збалансованого природокористування, яке дало б змогу використовувати еколого-правові підходи регулювання задля збереження рибних ресурсів для майбутніх поколінь. Сьогодні в Україні спостерігається значне забруднення водойм, що суттєво впливає на стан здоров'я населення, яке споживає рибу виловлену в них. Тому особливе значення має реалізація всіх можливих способів формування екосистеми при відтворенні риби з урахуванням впливу риби на водні екосистеми та на організм людини.

Перед написанням тез доповіді ми ознайомилися з літературою, етапами розвитку наукової думки з правових проблем ведення рибогосподарської діяльності і деякими документами, з якими мені вдалося ознайомитись в бібліотеці під час здійснення досліджень на рибовідтворювальних комплексах. Зокрема: Конвенція про охорону біологічного різноманіття [3], м. Ріо-де-Жанейро від 05.06.1992 р., Протокол про збереження і стале використання біологічного різноманіття до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат (підписана у м. Київ 22.05.2003 р.). У документах йдеться про використання компонентів біологічного різноманіття такими темпами, які не приводять у перспективі до його вичерпання, тим самим зберігаючи властивість задовольнити потреби нинішнього та майбутнього поколінь і відповідати їх сподіванням.

Одним із видів природних ресурсів є водні живі ресурси, тобто риби. Риби є необхідним елементом довкілля. Вони становлять важливий регулюючий і стабілізуючий компонент біосфери, який охороняється й використовується для задоволення духовних і матеріальних потреб громадян [4]. Ознайомившись із спеціальною літературою, ми встановили, що вже через сорок років ловити стане нічого, а рибальство як галузь припинить своє існування після 2050 року, оскільки до цього моменту рибні ресурси повністю вичерпаються [5]. Це також пов'язано із забрудненням

середовища існування риб – водойм. Найпоширенішими забруднювачами водойм є стічні води промислових підприємств. Вони діють на рибу поступово: спочатку риби довго хворіють і врешті гинуть, а в тих які виживають, м'ясо стає непридатним для споживання людиною. небезпечні і синтетичні миючі засоби, які знижують здатність води до насичення киснем, паралізують дію бактерій і тому не розкладаються, а скупчуються, утворюючи на поверхні шкідливу піну. Дуже небезпечними забруднювачами води є бензин, мазут і нафта. Нафтопродукти утворюють на поверхні плівку, що перешкоджає газообмінові між водою і атмосферою і знижує вміст кисню у воді. Найбільш чутливими до забруднення води є мальки та ікра риб.

Ознайомились із працями дослідника США Харта Стюарта, директора Програми природоохорони школи бізнесу Мічиганського університету «Екологізація і стратегія для життєздатного світу» [6]. Автор обґрунтовує необхідність екологічного розвитку, подає концепцію, яка дозволяє виявити можливості бізнесу. При цьому Х. Стюарт виокремлює три етапи природоохоронної стратегії: попередження забруднення, управління життєвим циклом продукту, розроблення екологічних способів формування та регулювання екосистеми. Основними напрямками при вирішенні проблем при відтворенні риби є вдосконалення існуючих і створення нових технологічних процесів відтворення та вилову риби, спрямованих на недопущення порушення екологічної рівноваги, забезпечення охорони, збереження та відтворення природних ресурсів, досягнення цілей забезпечення його екологічної рівноваги [3; 7]. Ознайомившись із працями Ле Шательє-Брауна ми зорієнтувались, щодо необхідності підтримки екологічної рівноваги у водоймі, що потрібно для відтворення та існування риб, що впливає на розмір рибних популяцій в природних водоймах. Видове збідніння орієнтує на підтримку необхідної чисельності та розміру рибних популяцій. Управління відтворенням рибних ресурсів має проводитись з урахуванням результатів ланцюгових реакцій. Якщо водне

середовище внаслідок екологонебезпечних дій зменшує свої генетичні здібності, то результатом є зменшенням видів риби у водоймах [2].

Важливою екологічною проблемою, яка є не повністю врегульованою на законодавчому рівні є вилов риби бракон'єрами у період нересту, тобто порушення природного процесу відтворення потомства. Впродовж трьох місяців риба виходить із глибокої води на мілководдя для відкладання ікри. З метою уникнення екологічних проблем, для охорони й природного відтворення риби під час нересту у водних об'єктах запроваджується заборона на вилов усіх видів риби. Під час нересту заборонено проводити бурові роботи, видобуток гравію та піску, інші роботи, які негативно впливають на стан водойм, тобто середовище мешкання риби. Особлива екологічна ситуація призводить до проблем у регулюванні і формуванні водної екосистеми при відтворенні риби, особливо під час цвітіння води, яке викликають зелені і синьо-зелені водорості. Цей процес, обумовлений зазвичай набагато вище норми збільшенням концентрації мінеральних поживних речовин (азот, фосфор, калій), що надходять у водойми.

У більшості випадків «цвітіння» води супроводжується накопиченням у водоймах токсичних сполук, що виникають як у результаті життєдіяльності водоростей, так і внаслідок розпаду їх відмерлих клітин. «Цвітіння» води супроводжується негативними наслідками: порушення екологічної рівноваги, вторинним забрудненням, погіршенням якості води [8; 9]. Це призводить до збільшення органічного забруднення води, де мешкає риба. Зростає рівень загибелі риби при повільному відновленні рибних запасів.

Таким чином, ураховуючи зниження обсягів природного відтворення риби у водоймах потрібно шукати способи правового і екологічного регулювання відтворення риби в рибовідтворювальних комплексах для поповнення запасів риби у природних водоймах та збільшення популяцій аборигенних і рослиноїдних видів риб. Екологічне регулювання – це процес, який передбачає виявлення екологічних проблем, формулювання екологічної політики, вибір інструментів запровадження політики, трансформацію її в

закони й регулятивні акти, а також примусове впровадження цих законів і регулятивних актів у дію [15, С. 24]. Успіх екологічного регулювання залежить не стільки від специфічних економічних, організаційних та інституційних особливостей, притаманних тій чи іншій країні, скільки від таких факторів, як намір громадськості переслідувати цілі охорони довкілля, відтворення риби, відображення цього наміру в політичній волі представників влади, передбачуваність і спроможність уряду діяти відповідно до цієї волі. Основою ефективного екологічного регулювання є ступінь важливості, що надають громадськість та її представники екологічним проблемам. Таким чином, в рамках екологічного регулювання передбачити слід здійснення органами державної влади, інколи економічними суб'єктами, зовні вмотивована діяльність обумовлена вимогами екологічного законодавства.

Список використаної літератури:

1. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. Офіційний вісник Президента України. 2019. № 21. С. 17.
2. Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів: Закон України від 08.07.2011 № 3677–VI. Офіційний вісник України. 2011. № 59. С. 120.
3. Конвенція про охорону біологічного різноманіття від 1992 року. Офіційний вісник України. 2007. № 22. С. 229.
4. Кондратьева Н. В., Коваленко О. В. Краткий определитель видов токсических сине-зеленых водорослей. К.: Наукова думка, 1975. 80 с.
5. Екологи: до 2050 року в світі виловлять всю рибу: [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dt.ua>.
6. Григор'єва Т. В. Правове регулювання використання й охорони водних живих ресурсів. Х.: 2005. 20 с.
7. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 29. С. 12.

8. Вдовенко Н. М., Маргасова В. Г., Шарило Ю. Є. Михальчишина Л. Г., Конкурентоспроможність рибного господарства та аквакультури як складова ефективності національної економіки. Біоекономіка і аграрний бізнес. 2019. Вип. 1. С. 204–211.

9. Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них: Закон України від 06.02.2003 № 486-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 15. С. 107.

УДК 339.13:663.4(477)

Ваніна О. Ю.

студентка

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ПИВА В УКРАЇНІ

Пиво – алкогольний напій середньої міцності, який виготовляють ферментацією ячмінного, або кукурудзяного, або рисового солоду. Пиво характеризується специфічною гіркотою та ароматом, що надає йому хміль, а також здатністю до піноутворення. Процес виробництва пива називається броварством, інколи пивоварінням. Поява пива стала можливою лише із започаткуванням хліборобства і вирощуванням ячменю та пшениці, бо саме зерно цих культур було першим, а ячмінь і досі залишається основною сировиною для виготовлення пива. Структура споживання пива: 75–80 % проданого пива – світлі сорти, 15 %-міцне, 10 % припадає на темне пиво.

У 2018 р. галузь пивоваріння сплатила до Державного бюджету України 4,7 млрд грн підакцизного податку. До ТОП-100 підприємств алкогольної галузі входять:

«Карлсберг Україна» (2,93 млрд грн)

«Національна горілчана компанія» (2,03 млрд грн)

«Сан ІнБев Україна» (1,6 млрд грн)

«УДК» (1,53 млрд грн), «Оболонь» (1,25 млрд грн).

За даними компанії «Укрпиво», за сім місяців 2020 року українські виробники випустили 111 млн декалітрів пива, або 98,6 % до аналогічного періоду 2019 року. Виробництво солоду досягло 185 726,8 тонн, що становить 89,0 % до аналогічного періоду 2019 року.

За підсумками 2019 року українські пивовари зробили 180,2 млн декалітрів пива, що на 0,4 % менше, ніж в 2018 році. 2018 й був останнім роком, коли український ринок показав приріст – на 2,5 %.

Гендиректор Carlsberg Ukraine Євген Шевченко висловив надію на повернення пивного ринку до зростання після десятирічного падіння.

Однак через коронавірус ці надії навряд чи виправдаються. Особливо постраждали через обмеження малі виробники. Вони просять дати їм канікули по виплаті акцизів і скасувати оптову ліцензію. У 2020 р. літрова пляшка українського світлого пива подорожчала на 9 % (або на 1,2 грн) – до 15–19 грн, а з екзотичними або фруктовими добавками – до 29 грн, темного пива – з 30 до 35 грн.

Зростання ціни було зумовлено подорожчанням сировини – на 11 % у середньому за рік і склотари – більш ніж на 40 %. З кожним роком попит на українське пиво у світі зростає через якість продукту, дизайну і різноманітності сортів і способів приготування. Landlord раніше повідомляв про те, що на «Зеленому тижні 2019» в Берліні українське крафтове пиво користувалося особливим попитом.

У 2018 р. українські виробники за 2018 рік експортували 126 545 тонн пива із солоду, у фінансовому вираженні – на суму 5,42 млн дол США, що на 10 % більше, ніж у 2017-му.

У 2017 р. Україна увійшла в ТОП-5 експортерів пива до Євросоюзу з обсягом 11 млн л. Хоча 90 % пива в Україні – вітчизняного виробництва,

імпорт пива в Україну минулого року також збільшився – на 30 % порівняно з 2017-м: до 42,2 тис. тонн, на суму 51,23 млн дол/ США.

Таким чином, у пивоварінні практично немає тіньового ринку, оскільки пиво складніше підробити, а також через невисоку ціну на продукцію. Обсяги нелегального виробництва оцінюють на рівні 5–8 %. Найбільшу частку в тіньовому ринку становлять дрібні пивоварні, які відкриваються на базі ресторанів. До причин існування підпільних пивоварень відносять високі ціни ліцензій на виробництво.

Пиво серед усього алкоголю користується найбільшим попитом завдяки ефективній маркетинговій стратегії і рекламі.

Основою успішної реалізації продукту є поява на ринку цікавих напоїв, фінансова стійкість компанії і системний бренд-маркетинг. Передбачається збереження тенденцій зростання споживання, якщо на державному рівні не будуть прийматися закони, які можуть негативно вплинути на виробництво і реалізацію пива.

Список використаної літератури:

1. Вітренко Н. С. Проблеми та перспективи розвитку ринку пива України. *Международный научный журнал «Интернаука»*. № 1 (41). Т. 2. 2018.

УДК 338.4(477)

Гайдай Д. В.

студентка

Степасюк Л. М.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ПЕРСПЕКТИВНІ СЕКТОРИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

У сучасних умовах в Україні спостерігається тенденція значного зниження рівня доходів суб'єктів господарювання, що призводить до зменшення прибутковості, а в деяких випадках навіть збитковості

підприємства. До цього спонукають: недостатня кількість оборотних коштів, податкове навантаження на бізнес, нестабільна економічна ситуація в країні і, як наслідок, непривабливий інвестиційний клімат для потенційних інвесторів [2]. Прибуток є одним з найголовніших стимулів до створення нових або розвитку вже діючих підприємств. Бажання одержання більш високого прибутку спонукає суб'єкти господарювання до пошуків більш ефективних способів використання ресурсів, винаходження нових послуг, застосовування організаційних й технічних винаходів, що можуть підвищити ефективність виробництва. Отримуючи прибуток, кожне підприємство вносить свій внесок в економічний розвиток суспільства, регіону та країни, сприяє створенню й збільшенню суспільного багатства й росту добробуту народу та держави [1].

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України проаналізувало, які сектори української економіки мають найбільші перспективи росту і залучення іноземних інвестицій. Найбільш прибутковими галузями для великих державних підприємств залишаються нафтогазовий сектор та електроенергетика. Підприємства транспортної галузі показали зниження чистого прибутку в першій половині 2019 року на 17,6 %, з 2,7 млрд грн до 2,2 млрд грн.

Таким чином, ДП «Адміністрація морських портів України» зменшило чистий прибуток на 28,6 %, з 1,8 млрд грн до 1,3 млрд грн. Чистий прибуток ДП «Міжнародний аеропорт Бориспіль» зменшився у першому півріччі 2019 року з 0,95 млрд грн до 0,84 млрд грн. ПАТ «Укрпошта» збільшила чистий збиток за перше півріччя 2019 року з -0,36 млрд грн до -0,53 млрд грн. Водночас ПАТ «Укрзалізниця» збільшила свій фінансовий результат у першому півріччі 2019 року майже в чотири рази, з 0,12 млрд грн до 0,47 млрд грн.

Підприємства машинобудівної галузі знизили сукупний фінансовий результат за перше півріччя 2019 року на 63,3 %, з 0,37 млрд грн до 0,13 млрд грн. Головним чином на це вплинуло зниження чистого

прибутку ПАТ «Турбоатом» на 48,3 %, за 6 місяців 2019 року він склав 0,19 млрд грн. Підприємства харчової промисловості знизили чистий прибуток за перші 6 місяців 2019 року на 58,8 %, а саме з 0,39 млрд грн до 0,16 млрд грн. Підприємства хімічної галузі показали зростання чистого прибутку в першій половині 2019 року на 0,44 млрд грн, зі збитку в 0,03 млрд грн до прибутку в 0,41 млрд грн. Підприємства вугільної галузі, які входять до ТОП-100 найбільших державних компаній, скоротили власні збитки у першій половині 2019 року у порівнянні з першою половиною 2018 року з -2 млрд грн до – 1,2 млрд грн.

На сьогодні в Україні налічується 3364 підприємств державного сектору, з яких працює лише 1594.

Сума активів портфеля 100 найбільших державних підприємств складає близько 93,3 % від загальної вартості всіх працюючих державних підприємств в Україні.

Станом на кінець першого півріччя 2019 року загальна балансова вартість активів портфеля Топ-100 держкомпаній становила понад 1 410 млрд грн, що майже на 3,8 % менше, ніж у аналогічному періоді 2019 року [3].

Таким чином, економіка України залишається досить нестабільною, постійні коливання та зміни в галузях роблять її вразливою. Але не зважаючи на це, кожен сектор має перспективи розвитку. При правильному поєднанні факторів, Україна має всі шанси на розквіт економіки.

Список використаних джерел:

1. Бондар Н. М. Економіка підприємства: Навч. посіб. К.: Видавництво А.С.К. 2015. С. 352.

2. Зубко Н. М., Зубко А. Н. Економічна теорія. 3-є видання перероблене і доповнене МН.: НТЦ-АПИ. 2016. С. 352.

3. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://cutt.ly/Hc2ZCbE>

Гайдученко Т. М.

студентка

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ОЦІНКА СТАНУ БОРОШНОМЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ

Борошномельна галузь є важливою складовою агропромислового комплексу України, який є стратегічно значимим для ефективного економічного розвитку Держави. Україна знаходиться серед лідерів за обсягами експорту зернових, проте, значно відстає від багатьох країн (серед яких Туреччина та Пакистан) за обсягами експорту борошна, маючи при цьому достатній переробний потенціал. Причиною такої ситуації є нестача інвестиційних та оборотних коштів, ріст цін на зерно, високий рівень на світовому експортному ринку продукції даної галузі тарифних бар'єрів і консолідації.

Над оцінкою сучасного стану та можливостями покращення функціонування борошномельної галузі працювали Я. П. Квач, Н. В. Кудренко, О. О. Мороз, О. М. Полонська, А. Л. Солошонок, В. М. Царьов та багато ін. вчених. Проте, наявні проблеми потребують уваги та подальшої праці задля успішного розвитку галузі.

Протягом періоду 2014–2019 рр. спостерігається негативна динаміка виробництва борошна в Україні (рис. 1). Як свідчать дані рис. 1, у 2019 р. в Україні було вироблено 1586 тис. тонн борошна, що на 772 тис. тонн, або ж на 32,74 % менше, ніж у 2014 р. Обсяги виробництва борошна в Україні у 1958 р. перевищували обсяги виробництва у 2019 р. на 6109 тис. тонн [2].



Рис. 1. Динаміка виробництва борошна в Україні у 2014 – 2019 рр.

Джерело: [2]

Таким чином, незважаючи на досягнення науково-технічного прогресу, обсяги виробництва важливого для економічної безпеки та економічного розвитку Держави продукту з кожним роком спадають.

У 2020 р., станом на 11.11.2020 р., обсяги експорту борошна становили 63,3 тис. тонн, що менше, порівняно з аналогічною датою 2019 р., на 67,8 тис. тонн [1].

Разом з тим, у 2019 р., проти 2018 р., обсяги експорту продукту були меншими на 30 %. Отже, прослідковується негативна тенденція до зниження експорту борошна, хоча експорт продукту переробки зерна є більш доцільним та прибутковим, ніж експорт зерна.

Внутрішнє споживання борошна у країні теж скорочується, що пояснюється зменшенням кількості населення, а також зменшенням споживання борошняних продуктів наявним населенням за рахунок зростання їх ціни та зміни харчових звичок населення.

Зокрема, річне споживання хлібопродуктів на одну особу у 2019 р. становило 97,6 кг проти 108,5 кг у 2014 р., тобто за період з 2014 р. до 2019 р. зменшилось на 10,9 кг [2]. Можемо зробити висновок, що для покращення ситуації в борошномельній галузі щодо збільшення як обсягів виробництва, так і обсягів експорту борошна необхідні дієві заходи.

Вказане дає підстави зробити нам висновки, що передусім, галузь потребує значних інвестицій, які дадуть змогу оновити устаткування та задіяти інноваційні технології переробки зерна задля значного покращення якості продукції, що надасть перевагу українським виробникам борошна на світовому експортному ринку.

Список використаних джерел:

1. Експорт з України зернових, зернобобових та борошна. Режим доступу: <https://cutt.ly/Mc2XmHz> (дата звернення: 12.11.2020 р.).

2. Вдовенко Н. М., Богач Л. В. Зміни у глобальних тенденціях формування біологічних активів та сільськогосподарської продукції. Науковий вісник Полісся. 2016. № 3 (7). С. 162–167.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 12.11.2020 р.).

УДК 331.58:631.11

Гнатенко Б. А.

студентка

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

МОТИВАЦІЯ ПРАЦІ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Останнім часом особлива увага приділяється проблемі мотивації як функції управління, за допомогою якої керівництво будь-якого підприємства спонукає працівників діяти найбільш ефективно для забезпечення виробничого процесу відповідно до запланованого плану.

Найважливіша функція менеджера – це мотивація працівників.

Для ефективного використання мотивації з метою посилення управлінського впливу необхідно добре розуміти її суть, тобто потреби, інтереси, здібності, бажання, очікування, ціннісні орієнтації, установки.

Мотивація базується на потребах. Вони виступають як внутрішні джерела розвитку особистості та її діяльності.

Інтерес відіграє більш помітну роль у мотивації. Це глибоко усвідомлена потреба людини, забезпечуючи орієнтацію особистості на реалізацію та досягнення певних цілей. Виходячи з цих цінностей, працівник вирішує, що робити і як. Мотивація праці – це спонукання до праці, що визначає ставлення до праці та поведінку працівника.

Потреби є найважливішими передумовами мотивації.

Мотивація праці базується не лише на найсуттєвіших потребах працівника, але й на тому, наскільки працівник здатний їх задовольнити під час роботи в тій чи іншій компанії, які перспективи для їх задоволення він бачить у майбутньому [1, с. 65–66].

Структурно-економічні перетворення вимагають трудової та соціальної активності працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві. Підвищення рівня ефективності праці пов'язане з бажанням самого працівника, структурою його продуктивних здібностей та потреб, аналізом механізму формування та розвитку його трудової мотиваційної системи. У сільськогосподарському виробництві мотиви як елементи мотиваційної системи можна розділити на чотири основні групи: матеріальні, духовні, виробничо-побутові, соціальні. В умовах ринкових відносин найважливішою є група матеріальних мотивів, що відображають економічну зацікавленість працівників в участі у роботі, визначають обсяг і розмір внеску працівника у виробничий продукт, що забезпечує отримання набору матеріальних благ, необхідні для задоволення потреб та забезпечення матеріального добробуту сім'ї [3, с. 42–43].

Найважливішими мотивами, що спонукають працівників сільського господарства до праці, є матеріальні: бажання зберегти нормальну сім'ю, можливість підтримки у веденні особистого селянського господарства.

У системі мотивації сільськогосподарської праці велике значення мають також соціальні мотиви, що відображають розуміння працівником

необхідності його участі у виробничій діяльності, у вирішенні важливих економічних та соціальних проблем. Одним із таких важливих мотивів, що спонукає працівників до роботи, є відповідальність за утримання сім'ї, дітей та інших утриманців, усвідомлення важливості своєї праці та сприятливого соціально-психологічного клімату, добрих людських відносин.

Що стосується моральних мотивів спонукання до роботи, зазначається відсутність іншої роботи, перегляд лише до виходу на пенсію. Це пов'язано, насамперед, з тим, що вибір місць роботи у сільській місцевості невеликий, а єдиним «вакантим» сектором є сільське господарство. Більшість працівників сільського господарства перебувають у передпенсійному віці.

Виробничі та побутові мотиви відображають зацікавленість людей працювати у дружньому колективі з високим рівнем організації праці та її зручним режимом, за сприятливих санітарних умов. Формування цієї групи мотивів передбачає наявність кваліфікованого, авторитетного керівництва, чіткого розподілу трудових функцій та високого взаєморозуміння в колективі. На трудову поведінку працівників негативно впливає значний дефіцит персоналу. Виражене зниження результатів функціонування виробництва при нестачі робочої сили для залучення працівників будь-якими способами і супроводжується зниженням вимог до професійного рівня та здібностей робітників.

Таким чином, у структурі трудових мотивів працівників сільського господарства сьогодні матеріальні мотиви займають чільне місце. Вони або деформовані, або практично нерозвинені, що пояснюється відсутністю об'єктивних умов для їх формування та розвитку [2, с. 41].

Список використаної літератури:

1. Воронянська А. П. Соціальна психологія в мотивації людських ресурсів організації. Агроінком. 2002. № 10–12. С. 65–66.
2. Колот А. М. Мотивація персоналу: Підручник. К.: КНЕУ, 2006. 41 с.

3. Соснін О. О., Воронянська А. П. Новий підхід до мотивації трудової діяльності. Економіка і управління. 2001. № 3 (13). С. 42–43.

4. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201809056>

УДК 330:502.174

Давидова О. Г.

студентка

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ПРОБЛЕМИ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ ТА ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ВТОРИННОГО РЕСУРСОВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Згідно зі ст. 1 Закону України № 187: «Відходи - будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворилися у процесі виробництва чи споживання, а також товари (продукція), що повністю або частково втратили свої споживчі властивості і не мають подальшого використання за місцем їх утворення чи виявлення і від яких їх власник позбувається, має намір або повинен позбутися шляхом утилізації чи видалення» [1, с. 2].

Проблема утворення та поводження з відходами є актуальною, і стоїть досить гостро для України. Нераціональне використання природних ресурсів, застарілі технології їх використання спричиняють утворення великих об'ємів відходів. Чисельність відходів невпинно зростає. Кожного дня одна людина в Україні продукує приблизно 300 кг різного сміття, а вся країна разом 11 млн тонн. Загальна площа всіх сміттєзвалищ (офіційних та неофіційних) становить 5 % всієї території

нашої країни. При цьому існує 4 сміттєспалювальних заводи в Україні, а діє лише один – «Енергія» в місті Києві. Звичайно, що його роботи не вистачає навіть для самої столиці.

Виходом з цієї складної ситуації є вторинне ресурсовикористання. Відходи можуть бути використані в багатьох галузях виробництва, таких як виробництво добрив, будівельних матеріалів або промислової продукції стаючи заміном природних ресурсів [2, с. 123].

Ще в 1981 році в Україні був введений план використання вторинних ресурсів. В кінці 80-х років відсоток вторинного ресурсовикористання серед загального складав позначки 12. Але з початком 90-х років почався різкий спад його використання. Вже через 10 років показники використання вторинних ресурсів знову збільшились, що свідчить про тенденцію на збереження ресурсів. Згідно статистиці за 2002 рік в Україні обсяги утилізації відходів склали 10 % від їх утворення [3, с. 138].

Якщо проаналізувати світовий досвід переробки відходів, то можна зазначити закономірність ресурсозбереження в природокористуванні. Існує основна ідея технологічного замкнутого кругообігу вторинного використання ресурсів полягає в тому, щоб встановити безвідходне виробництво за рахунок багаторазового використання сировини. Таким чином, відходи, переходячи в категорію нової сировини, знову становляться початковою ланкою [3, с. 65]. Один з напрямів повторного використання ресурсів є переробка багатотоннажних відходів хімічної, металургійної та інших галузей промисловості на будівельні матеріали, цемент, керамічну або силікатну цеглу, бетон. Для рекультивації земель, будівництва доріг чи дамб, для планування території та закладки гірничих виробок використовують відходи від гірничовидобувної промисловості.

Червоні шлами є відходами після виробництва глинозему, вони містять такі елементи як оксиди заліза, кальцію, галій, скандій та навіть золото. Тож, червоні шлами можуть бути техногенним родовищем цих корисних копалин. Для закладки простору шахт використовують відходи

вуглезбагачення та вуглезбагачення. Також ці відходи є перспективними в використанні їх як палива. Використання макулатури повторно заощаджує до 750 кВт/год електроенергії та до 5 м³ деревини [4, с. 52]. Вторинне ресурсовикористання сприяє покращенню стану довкілля, скорочує використання природних ресурсів, витрати на їх збереження і відновлення.

Список використаної літератури:

1. Про відходи: Закон України. Станом на 5.05.2005 р. Верховна Рада України. К.: Парламентське видавництво, 2005. С. 35.
2. Управління та поводження з відходами: Підручник. Шаніна Т. П., Губанова О. Р., Клименко М. О., Сафранов Т. А., Коріневська В. Ю., Бедункова О. О., Волков А. І. За ред. проф. Сафранова Т. А., проф. Клименка М. О. Одеса, ТЕС 2012. С. 272.
3. Національна стратегія поводження з твердими побутовими відходами в Україні. Звіт про існуючу ситуацію в секторі та стратегічні питання. 2004.
4. Управління та поводження з відходами. Частина 2. Тверді побутові відходи: навчальний посібник. Петрук В. Г., Васильківський І. В., Кватернюк С. М. та ін. Вінниця. ВНТУ, 2015. С. 100.
5. Станкевич В.В., Тарабарова С.Б., Тетеньова І.О. Порівняльна гігієнічна оцінка сучасних методів переробки твердих побутових відходів та перспективи їх розвитку в Україні. Гігієна населених місць. Вип. 49. К.: 2007. С. 98–100.
6. Вдовенко Н. М., Варшавська Н. Г., Павленко М. М. Забезпечення конкурентоспроможності галузей АПК в умовах євроінтеграції. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2018. Вип. 284. С. 204–211.
7. Методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни «Екологічна політика» для студентів за напрямом підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування». Тверда О. Я., Сербінова Л. А., Гребенюк Т. В. КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2017. С. 285.

Загорійчук Л. Л.

студент

Михальчишина Л. Г.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

За останні 50–60 років транснаціональні корпорації (ТНК) зайняли домінуючі позиції у світовій економіці. Вони різко посилили взаємозв'язок і взаємозалежність національних економік, інтенсифікували поглиблення міжнародної спеціалізації та кооперації. Кількість таких компаній стрімко зростає, підвищується їхня питома вага у світовій торгівлі. ТНК стали головним суб'єктом руху міжнародних інвестицій, технологій та функціонування міжнародного виробництва, що призвело до нового поділу світу між ТНК. Виникнення транснаціональних корпорацій, по-перше, побудовано на можливості отримання надприбутку. Саме цим пояснюється створення міжнародного виробництва. За рахунок наявності фабрик і заводів на території іншої країни можна значно заощадити: на вартості природних ресурсів (якщо країна, якій належить транснаціональна корпорація, не забезпечена в достатній мірі певним видом сировини, то будівництво дочірньої компанії на чужій території може вирішити цю проблему); в податковій сфері (через відмінності в економічному плані іноді дешевше вести виробництво як би «не в себе вдома»); на заробітну плату робітникам (якщо, наприклад, німці та американці оцінюють свою працю досить високо, то ті ж вихідці з Мексики згодні працювати за відносно невелику винагороду). 17-й щорічний рейтинг Forbes Global 2000 найбільших публічних компаній

світу відображає стан світової економіки сьогодні: хто на вершині, хто зростає, а хто бачив і кращі часи. Значною мірою на стан акцій впливала торгова напруженість з Китаєм, фінансові звіти компаній, а також нове американське податкове законодавство. Із 61 країни, що представлені у цьогорічному Global 2000, найбільша кількість «корпоративних гігантів» зосереджена у США – 575. Далі йдуть Китай і Гонконг, де розташовано 309 найбільших компаній світу. За ними – Японія – 223 компанії. Автори рейтингу зазначають, що минулий рік для світових ринків був схожий на американські гірки – акції то зростали, то падали, через волатильність ринку, зростала торгівельна напруга між США і Китаєм, і багато компаній отримали стимул від нового американського корпоративного податкового законодавства. Тому, цей рейтинг відображає нинішній стан світової економіки. Промислово-комерційний банк Китаю, який контролює активи на суму понад 4 трлн дол США, знову на першому місці – 7-й рік поспіль. Зазначається, що у розпорядженні китайської державної фінансової установи активи на суму більше 4 трлн доларів і майже півмільйона персоналу.

При цьому решта китайських банків з «великої четвірки» увійшли до першої десятки Forbes. ТОП-10 найбільших компаній світу (за рівнем капіталізації) є таким: - ICBC (Банк Китаю) – 305 млрд дол. США.

- JP Morgan Chase (Банк США) – 368,5 млрд дол. США.

- China Construction Bank (Банк Китаю) – 225 млрд дол. США.

- Agricultural Bank of China (Банк Китаю) – 197 млрд дол. США.

- Bank of America (Банк США) – 287 млрд дол. США.

- Apple – 961 млрд дол. США., Ping An Insurance Group (Китайська страхова група) – 220,2 млрд дол. США, Bank of China (Китайська фінансова група) – 143 млрд дол. США; Royal Dutch Shell (Нафтогазова компанія) – 265 млрд дол. США; – Wells Fargo (Банк США) – 214,6 млрд дол. США.

Водночас американський банк JPMorganChase піднявся на друге місце рейтингу завдяки збільшенню прибутку і частково завдяки значному зниженню податків.

Зайцева О. М.

студентка

Степасюк Л. М.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

СВИНАРСТВО – ПРОВІДНА ГАЛУЗЬ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Свинарство – це одна з провідних галузей сільського господарства України, а також є одним з ключових елементів продовольчої безпеки країни. Галузь свинарства давно стала традиційною на території України, зокрема через високу енергетичну цінність продукції, плодючість, скороспілість та хорошу акліматизацію свиней.

У раціоні харчування пересічних українців свинина займає стабільно 2 місце протягом кількох років. Її використовують як у свіжому вигляді, так і для виробництва побічної продукції, або ж як сировину для легкої промисловості.

Проте, впродовж останніх п'яти років, незважаючи на те, що вітчизняне свинарство забезпечує понад 12 тис. робочих місць (2,4 % зайнятих у сільському господарстві), понад 2 млрд грн податкових нарахувань та майже 11 % валової продукції тваринництва, динаміка розвитку галузі є негативною.

Так, поголів'я свиней у країні стабільно скорочується: станом на початок 2019 р. було зафіксовано рекордний мінімум - близько 6 млн гол., що на 25 % менше, ніж в 2014 р. Хоча більшою мірою скорочення поголів'я худоби відбувається за рахунок господарств населення, в яких чисельність свиней з 2014 р. по 2019 р. скоротилася на 1,3 млн гол. У промисловому свинарстві також спостерігають негативні зміни. Скорочується не лише поголів'я – понад 10 % порівняно з 2014 р., а й з ринку щороку вибуває

200–500 свиного господарств, так у 2019 р. їх нараховувалося 1730, а в 2014 р. – 3260. Дане скорочення має безпосередній вплив як на кількість робочих місць так і на обсяги податкових відрахувань до бюджетів усіх рівнів.

Негативна динаміка у галузі знаходить відображення і у зміні обсягів виробництва свинини та рівні самозабезпечення свининою та м'ясопродуктами з неї.

Так, якщо у 2015–2017 рр. внутрішнє виробництво перевищувало 735 тис. т свинини забійною масою та забезпечувало понад 90 % ємності внутрішнього ринку, то упродовж останніх двох років виробництво скоротилося до рівня 700 тис. тонн, а самозабезпечення продукцією свинарства, відповідно, – до 85 %.

Як наслідок, імпорт свинини та продукції свинарства в 2018–2019 рр. перевищував 100 тис. тонн, що еквівалентно річному споживанню цього виду м'яса понад 5 млн українців чи 1/8 населення країни. Крім послаблення рівня продовольчої безпеки, збільшення імпорту свинини, має негативний вплив на зовнішньоторгівельний баланс країни.

Дослідження показали, що у 2018 р. сальдо по свинині, свинячих субпродуктах та жиру становило мінус 85 млн дол. США, а за 11 місяців 2019 р. – мінус 78 млн дол. США.

Тому розроблена стратегія розвитку свинарства на 2020–2025 рр. має на меті не лише спинити скорочення та збільшити обсяги виробництва свинини в країні, а й спрямувати розвиток галузі відповідно до глобальних трендів і викликів, орієнтуючись при цьому на споживача та задоволення його потреб [1].

Актуальним питанням сьогодення також є розроблення дієвих механізмів державної політики щодо підтримки галузі свинарства, а також підвищення якості та безпечності української продукції й поліпшення стану продовольчої безпеки держави.

Останніми роками урядовці прийняли два закони, які стосуються якості та безпечності аграрної продукції.

Перший – «Про державний контроль, який здійснюється з метою перевірки відповідності законодавству про безпечність і якість харчових продуктів і кормів, здоров'я та благополуччя тварин», який набув чинності в травні 2018 р.

Дослідження підтвердили, що у Законі зазначається, що нововведення передбачають ризикоорієнтований підхід до контролю, згідно з яким охоплення всього ланцюга виробництва від поля до стола дасть змогу українським виробникам працювати за європейськими правилами, а споживачам – бути впевненими в якості та безпеці харчових продуктів.

Другий не менш важливий Закон – «Про безпеку та гігієну кормів», яким регулюються правові й організаційні основи виробництва, обігу та маркування сільськогосподарських кормів [3].

Таким чином, свинарство – це складна та капіталомістка галузь, яка потребує нових технологій, інновацій, інвестицій та державної підтримки. Безперечно, у сучасних умовах майбутнє будь-якої галузі за технологіями.

Тому вважаємо, що впровадження високоефективних та ресурсозберігаючих технологій виробництва свинини – це один з основних напрямів відновлення галузі.

Список використаних джерел:

1. Секторальна стратегія свинарства 2020–2025: [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://asu.pigua.info/userfiles/doc/%D0%A1%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0%202020-2025.pdf>.

2. Степасюк Л. М. Виробництво свинини в Україні: виклики сьогодення. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Вип. 27. Ч. 2. 2019.

УДК 330:616-036.21(100+477)

Здреник Є. М.

студентка

Рогач С. М.

д.е.н., професор

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

СУЧАСНА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВСЕСВІТНЬОЇ ПАНДЕМІЇ

Частка української економіки у світовий невелика – за підсумками 2018 року вона становила 0,29 % (ВВП за ПКС, за даними Світового банку). Тобто, ми дуже залежимо від стану міжнародної економіки, тим більше, що українська економіка відноситься до числа не лише «малих», але й «відкритих» (питома вага як експорту, так і імпорту – трохи нижче половини ВВП).

Щоб зрозуміти, в яких зовнішніх умовах буде розвиватися економіка України в необхідно знати диспозицію у світовій економіці у поточний момент і у перспективі, пов'язаній з цим. У 2019 році світ входив з чималими побоюваннями щодо настання глобальної економічної кризи. Ці очікування не виправдалися.

Але багатьма експертами вони були перенесені на 2020 рік. І вони мали рацію. Пандемія коронавірусу та карантин спричинили небачену за останнє сторіччя економічну кризу. Закриті крамниці зменшили попит на товари, а попит на деякі послуги скоротився майже на 100 %.

За останніми розрахунками Світової організації торгівлі, падіння обсягів міжнародної торгівлі через COVID-19 цього року може становити до 18,5 %, що боляче вдарить по експортоорієнтованих економіках. Однак для України така ситуація може навпаки бути вигідною.

За офіційними даними Державної служби статистики України, у першому півріччі 2020 року Україна дещо скоротила обсяги експорту

своїх товарів за кордон. Загалом за перші 6 місяців цього року, на які припав пік економічної кризи та найжорсткіший карантин, український експорт скоротився на 6,4 % (проти першого півріччя попереднього року) або ж на півтора мільярда доларів.

Набагато суттєвіше постраждав імпорт товарів до України – він впав на 14,3 % або ж на понад чотири мільярди доларів.

Загалом Україна експортувала товарів на 23 млрд дол. США, а завезла з-за кордону – на 24.

Чи не найбільше скорочення експорту відбулося в металургії. Експорт чорних металів та виробів зі сталі та чавуну – це майже п'ята частина всього українського експорту.

Через зупинення інфраструктурних проєктів та замороження будівництва в усьому світі, попит на металопродукцію суттєво скоротився.

Скорочення імпорту від початку року пов'язане не лише з карантинном та кризою, але й з рекордним падінням цін на нафту. У квітні на світових біржах нафту чи не вперше в історії продавали за від'ємними цінами, тобто продавці доплачували за те, щоб у них забрали нафту.

Найбільшим торговельним партнером України, як і раніше, є Євросоюз. Туди за перші пів року 2020-го Україна продала товарів на загальну суму 8,52 млрд дол США (37 % всього експорту), а імпортувала звідти на 10,34 млрд дол США (майже 43 % всього імпорту).

Експорт до Китаю останніми роками дуже стрімко розвивається. У минулому році він перевершив український експорт до Росії, яка довгий час була найбільшим торговельним партнером України. Якщо поглянути на торгівлю у розрізі конкретних країн, а не їхніх об'єднань, то ситуація кардинально зміниться.

Від початку року в Україні зафіксували перевищення експорту над імпортом – так званий дефіцит торгівлі. У першому півріччі 2020 року різниця становила 1,27 мільярда доларів. Для порівняння, минулого року цифра була майже втричі більшою.

Скорочення імпорту – це складна новина для уряду, адже найбільшим наповнювачем державної скарбниці є саме податок на додану вартість, який сплачується із ввезених на територію України товарів (ПДВ з імпорту приносить кожен третю гривню доходів бюджету).

Отже, меншими є обсяги імпорту, то менше грошей до бюджету збирає уряд.

Однак більше експорту, ніж імпорту вигідне гривні, адже означає, що економіка втрачає менше іноземної валюти на торгівлі.

За даними Держстату, у квітні та травні 2020 року українська торгівля взагалі була «позитивною», тобто експорт перевищував імпорт на майже пів мільярда доларів.

У цілому, із фінансової точки зору, коронавірусна криза не надто сильно нашкодила Україні.

Однак наразі існує ризик того, що у наступні місяці ситуація погіршиться, адже реалізується так званий відкладений імпорт: люди почнуть купувати більше імпортних товарів, від яких вони відмовлялися під час жорсткої фази карантину, наприклад авто.

Таким чином, ефект відкладеного імпорту вже частково проявився у червневій статистиці (останній на сьогодні) – тоді імпорт перевищив експорт на 647,5 млн дол. США – найбільше від початку 2020 року.

Список використаної літератури:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96- ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. С. 141.

2. О. М. Павліченко, Р. І. Стадник. Свобода інформації в Україні та світі. теорія та практика: посібник упоряд. Харків: Права людини, 2015. С. 215.

3. Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 3 вересня 1953 року. Режим доступу: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_UKR.pdf (дата звернення 20.05.2020).

Кабакова Є. Д.

студентка

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ СУБСИДІЙ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Забруднення атмосферного повітря, забруднення водних ресурсів, накопичення відходів та інше – все це послугувало поштовхом до виникнення, в економічно розвинутих країнах, механізмів та інструментів вирішення цих спільних у багатьох країнах екологічних проблем.

Так, у 60-х роках минулого століття у Сполучених Штатах Америки із економічним зростанням та загостренням екологічних проблем, були запроваджені стандарти якості навколишнього природного середовища [2, с. 2]. У США приватно-промисловий капітал отримує різноманітну допомогу для охорони довкілля. Особливе місце в цій допомозі посідають державні субсидії. Поряд із прямим субсидуванням промисловості у США широко використовується непряме субсидування: субсидії, що надаються муніципалітетом, використовуються на будівництво очисних споруд та переробку промислових відходів. Отримання субсидій певною мірою заохочує подальше інвестування, веде до збільшення поточних витрат американських корпорацій на Світовий досвід державного управління охорону довкілля [1, с.147].

У Нідерландах за рахунок державного фінансування провадять ефективні заходи щодо зменшення забруднення і розробки чистих технологій. Додаткова знижка на 10–15 % порівняно із звичайною податковою знижкою на інвестиційні витрати застосовується для

конкретних інвестицій у зменшення забруднення навколишнього середовища.

У Іспанії поряд з податковими пільгами надаються субсидії у розмірі 30 % інвестеційних витрат на дослідницьку діяльність за моніторингом. Скороченням викидів і запобіганню забруднення навколишнього середовища.

В останні роки в деяких країнах все більш підтримується екологічно сумісне ведення сільського господарства. Все ясніше усвідомлюється той факт, що фермери, лісники і інші підприємці, підтримують екологічний і соціальний добробут, можуть потребувати в прямому економічне стимулювання. Подібні стимули відіграють більш важливу роль в сільськогосподарській політиці, і в той же час посилюється тенденція пов'язувати виплату субсидій з екологічними умовами, як було запропоновано на проміжному перегляді загальної сільськогосподарської політики Європейською комісією. На відміну від субсидій у сільському господарстві та енергетиці, транспортні субсидії ще не пройшли поточну оцінку на порівнянню міжнародній основі.

По всій Європі існує безліч прикладів видачі субсидій. Наприклад, в більшості країн субсидується більшість видів громадського транспорту як визнання того, що громадський транспорт виконує важливі суспільні функції на противагу приватному (в загальному, що сильно забруднюють навколишнє середовище), в особливості особистим автомобілям.

З метою зменшення викидів двоокису вуглецю (CO₂) та інших забруднювачів від працюючих на викопному паливі електростанцій в більшості західноєвропейських країн пропонуються прямі і непрямі субсидії всім, хто користується поновлюваними джерелами енергії. Непрямі субсидії стають механізмом внутрішньої системи тарифів на електроенергію, як, наприклад, в разі закону про енергопостачання в Німеччині або зобов'язань щодо використання поновлюваних джерел енергії в Великобританії. Ці субсидії включають переважно надання

інфраструктур за знижені ціни, звільнення від оподаткування у зв'язку із зовнішніми витратами через забруднення навколишнього середовища, дорожніх заторів і аварій, а також податкові зниження або звільнення від податків для особливих видів транспорту.

Нерідко все це робиться по соціальних міркувань або для підвищення комерційної конкурентоспроможності. Серед пільг другого типу найбільш очевидний приклад – відсутність податку на авіаційне паливо. Перш ніж упроваджувати систему пільг та субсидій, змінювати розмір ставок та базу оподаткування, а також розробляти нові форми звітності відповідно до нормативно-правових документів ЄС, необхідно організувати механізм фінансування природоохоронних заходів за рахунок екологічного податку в Україні. Варто відмітити, що застосування екологічних субсидій має передбачати надання преференцій для впровадження інструментів, притаманних зеленій економіці, таких як зелена енергетика, ресурсоефективні технології більш чистого виробництва, виробництво продукції з поліпшеними екологічними характеристиками протягом життєвого циклу. Досвід зарубіжних країн показує ефективність комплексного використання прямого субсидування, надання податкових преференцій, а також розвитку інфраструктури.

Таким чином, для України ж потрібно в першу чергу вдосконалити нормативно-правову базу та ввести систему використання екологічних субсидій, для стимулювання виробників до більш екологічних методів виробництва. Тому нашій країні ще належить пройти шлях переходу.

Список використаних джерел:

1. Фесянов П. Державне регулювання забезпечення екологічної безпеки на регіональному рівні: досвід провідних країн світу. Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2011-4-20.pdf>.

2. Боковикова Ю. В. Зарубіжний досвід державного регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища. Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2018-1/doc/6/01.pdf>.

Костюк А. О.

студентка

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ОЦІНКА СТАНУ ВИРОБНИЦТВА КУКУРУДЗИ В УКРАЇНІ

Кукурудза є однією із небагатьох цінних стратегічних сільськогосподарських культур, яка за останнє десятиліття впевнено увійшла до лідерів за зростанням посівних площ і збільшенням продуктивності. Нині близько 50 % всього виробництва зерна припадає на кукурудзу, тоді як ще на початок 2000-х років ця частка складала лише 15,7 %. У минулому році Україна зібрала 35,5 млн тонн кукурудзи, що дозволило їй зайняти 6 місце серед світових виробників зернової. Про це повідомляється в презентації «Огляд ринку насіння України: основні тенденції 2019-2020» Kleffmann Group Ukraine.

У п'ятірку найбільших виробників кукурудзи в звітному періоді увійшли: США (347 млн тонн із середньою врожайністю 10,5 т/га), Китай (254 млн тонн, 6,2 т/га), Бразилія (101 млн тонн, 5,6 т/га), ЄС (64,56 млн тонн, 7,5 т/га), Аргентина (50 млн тонн, 8,2 т/га). Урожайність кукурудзи в Україні в 2019 році склала 7,2 т/га, що на 31 % нижче середньої врожайності в США.

Серед усіх сільськогосподарських культур за останні два десятиліття чи не найбільше зросло виробництво кукурудзи, поступаючись за масштабністю посівів лише сої та соняшнику. Так, якщо у 2000 р. усіма категоріями господарств було вироблено 3,8 млн тонн зерна кукурудзи, то уже в 2005 р. воно подвоїлося до 7,2 млн тонн, а в 2010 р. – до

12 млн тонн. Майже через 10 років виробництво кукурудзи на зерно вже наблизилося до очікуваних нових рекордних 36 млн тонн у 2019 р.

Якщо й надалі виробництво кукурудзи буде розвиватися такими ж темпами в регіонах, то за сприятливих погодно-кліматичних умов року і достатнього забезпечення посівів вологою в критичні для рослин періоди, а також завдяки застосуванню нових гібридів та підвищенню обсягів внесення мінеральних добрив, воно цілком реально до 2025 року може зрости до 60–70 млн тонн зерна.

У більшості великих підприємствах і агрохолдингах середня урожайність кукурудзи складає 9–10 т/га і вище, тоді як у невеликих господарствах її показник на 30–40 % є нижчим. І причини тут різні: низька якість посівного матеріалу насіння, недоліки догляду за посівами, недостатнє забезпечення добривами. За останні два десятиліття суттєві зміни у виробництві кукурудзи на зерно відбулися на рівні окремих природно-кліматичних зон. Нині найбільші обсяги виробництва зерна кукурудзи зосереджено в господарствах Лісостепу.

Кукурудза має досить розвинену кореневу систему, здатну ефективно засвоювати елементи живлення з великого об'єму ґрунту. Ця культура в процесі вирощування на зерно в середньому здійснює винос поживних речовин урожаєм на 1 ц основної і побічної продукції в межах від 3 кг до 3,3 кг азоту, від 1 кг до 1,2 кг фосфору і від 3 кг до 3,5 кг калію.

Для кукурудзи останніми роками провідними світовими й вітчизняними компаніями та спеціалістами-науковцями розроблено безліч систем інтегрованого захисту рослин із використанням досить ефективних препаратів чи їх поєднання. Варто відзначити, що інтегрований захист у вирощуванні кукурудзи повинен включати комплексний підхід до використання ґрунтових і страхових гербіцидів.

Таким чином, рівень виробництва кукурудзи в Україні є досить високим, але потребує вдосконалення виробничих технологій та врахування природно-кліматичних умов.

Список використаних джерел:

1. Веб-сайт Режим доступу: <http://agro-yug.com.ua/archives/33304> (дата звернення 12.11.2020 р.).

2. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.

3. Офіційний веб-сайт. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichni-hektar/item/15564-marzhynalna-kukurudza.html> (дата звернення 12.11.2020 р.).

УДК 339.13:663.4(477)

Коротка Д. І.

студентка

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПИВА УКРАЇНИ

З усіх алкогольних продуктів пиво займає перше місце у продажах і становить 46,1 % у сегменті алкогольних напоїв [2]. Близько 61 % українського населення споживає пиво. З них 76 % складають чоловіки, а жінки 24 %. Слід зазначити, що ця тенденція також зберігається з віком, хоча цільова група споживачів, як правило, молода. Близько 71 % пива споживають молоді люди віком 21–29 років. У той же час найменшою групою споживачів можна вважати населення у віці 51–59 років – лише 3 %. Криза в країні, анексія Криму, військові дії у східній частині країни негативно позначилися на результатах пивної економічної діяльності. По-перше, експорт пива значно зменшився, оскільки Росія була одним з основних ринків збуту української продукції. По-друге, падіння ринку пива було пов'язано із втратою регіонів, оскільки основне виробництво одного з

лідерів ринку, Anadolu Efes Ukraine, знаходилось саме у Донецьку. За результатами 2015 року компанія отримала збитки в розмірі 1,227 млрд грн. У 2016 році ринок пива продовжував скорочуватися. Тому в першому кварталі 2018 року керівництво SAN InBev прийняло рішення про об'єднання з Anadolu Efes Ukraine [1].

Виробництво українського пива у 2018 році становило 175 мільйонів декалітрів, що майже в 1,9 рази менше, ніж у 2008 році. Незважаючи на те, що виробництво українського пива має тенденцію до скорочення, його експорт зростає. За даними Державної фіскальної служби, в 2017 році Україна експортувала пива в 1,7 рази більше, ніж у 2016 році [2]. Фізично експорт зріс у 1,5 рази порівняно з 2016 роком.

Основними покупцями українського пива у 2017–2018 рр. були Алжир, Білорусь та Молдова. Більше експортують «Оболонь», «Carlsberg Ukraine», союз «SAN InBev Ukraine» та «Efes Ukraine» які є найбільшими виробниками пива в Україні. Всі ці компанії, за винятком «Оболоні», є власністю міжнародних холдингів. Об'єднані «SAN InBev Ukraine» та «Efes Ukraine» є частиною корпорації «AB InBev», яка має заводи в Чернігові, Харкові та Миколаєві. Компанія виробляє 7 з 10 популярних у світі пивних марок. Компанія працює на українському ринку з 2000 року.

Асортимент продукції AB InBev складається з міжнародних та українських брендів. «Carlsberg Ukraine» є частиною «Carlsberg Group» в Україні. Компанія володіє трьома заводами, розташованими в Києві, Львові та Запоріжжі. «Carlsberg» є лідером на українському ринку з 2009 року, а з 2016 року став провідним виробником. «Оболонь» є українським виробником пива з 1980 року. Основна пивоварня розташована в Києві, крім якої в Україні існує ще вісім заводів. Підприємство має власний солодовий завод, який виробляє понад 100 тис. тонн сировини на рік. Попередні результати на 2017–2018 роки підтверджують стабілізацію виробництва пива. Спад, який розпочався десять років тому та різко посилювався у 2014–2015 роках, зупинився.

Згідно з дослідженням, на цьому етапі український ринок пива перебуває у складній ситуації, головним чином через зменшення виробництва та споживання продукції на ринку. Це пов'язано насамперед із погіршенням соціально-економічної ситуації в країні, зниженням купівельної спроможності її громадян та нестабільною політичною ситуацією, що впливає на розвиток пивної галузі. Постійне створення нових законів та збільшення акцизного збору має негативний вплив.

Список використаної літератури:

1. Sobolieva-Tereshchenko O. The Bank Card Market: a Comparative Analysis of Ukraine and its Neighboring Countries. Comparative Economic Research. 2018. Vol. 21 (4). P. 25–44. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://doi.org/10.2478/cer-2018-0025>.

2. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.

3. Вдовенко Н. М. Глобальні пріоритети сталого виробництва сільськогосподарської продукції. Innovative solutions in modern science. 2016. № 4 (4). С. 3–17.

4. Державної служби статистики України. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

УДК 330.341.1

Кривошей Я. О.

студентка

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

РАДІОНУКЛІДНЕ ЗАБРУДНЕННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

За останні роки в усьому світі загострилася проблема знищення природних ресурсів і забруднення навколишнього середовища. Активна

діяльність людини призвела до того, що нині наша планета перебуває в критичному стані. Кожна людина має невід'ємне природне право на безпеку свого життя. Яким повітрям ми дихаємо, яку воду п'ємо і чим харчуємось – від цього залежить стан нашого здоров'я. Безпека харчових продуктів – є одним із найважливіших складових безпеки життя, здоров'я населення та збереженню його генофонду. Відомо, що близько 70 % шкідливих речовин людина отримує саме через харчові продукти та воду. Ми – те, що ми їмо. Слід зазначити, що забруднення навколишнього середовища досягло критичного рівня внаслідок інтенсивного розвитку транспорту, промисловості та хімізації сільського господарства. Значна територія України забруднена радіонуклідами після аварії на Чорнобильській АЕС та іонами важких металів внаслідок ненормованої роботи промислових підприємств.

Радіоактивне забруднення харчових продуктів є досить актуальною проблемою сьогодення, адже навіть на даний час Житомирська область відчуває відголоски Чорнобильської катастрофи. Про негативну дію радіоактивних речовин та їх продуктів розпаду знає кожен із нас. Так, наприклад, за 8 місяців 2019 року фахівцями лабораторної мережі Держпродспоживслужби Житомирської області досліджено 129206 проб харчових продуктів на вміст радіонуклідів цезію-137 та стронцію-90. Перевищення допустимих норм цезію-137 зафіксовано у 116 випадках, із яких: 46 (39,7 %) – молоко, 41 (35,3 %) – гриби свіжі, 16 (13,8 %) – гриби сухі, 7 (6 %) – лікарські рослини, 5 (4,3 %) – м'ясо дичини, 1 (0,9 %) – м'ясо великої рогатої худоби. Якщо порівнювати з минулорічними показниками, то за 12 місяців 2018 року досліджено 252954 проби харчових продуктів і встановлено 201 випадок перевищення допустимих норм по цезію-137: 99 (49,2 %) – гриби свіжі, 48 (23,8 %) – молоко, 40 (20 %) – гриби сухі, 10 (5 %) – м'ясо дичини, 2 (1 %) – риба, 1 (0,5 %) – м'ясо великої рогатої, 1 (0,5 %) – лікарські рослини. Із 116 випадків перевищень норм радіонуклідів, основна частина виявлялась в районах

області, що постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС: Народицькому – 53,4 %, Овруцькому – 18 %, Олевському – 13 %, Ємільчинському – 8 %, Лугинському – 5 % та Малинському – 2,6 %.

Тішить той факт, що все більше людей починають розуміти наскільки важливо займатися вирішенням питання «забрудненої продукції». За останні роки сформувався та активно розвивається ринок органічних продуктів харчування. Ці продукти відомі як «екологічно чисті», які містять мінімальну, безпечну, кількість небезпечних речовин (наприклад: мікотоксинів, токсичних елементів, пестицидів, радіонуклідів). У кожній державі регулюють безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини, та її якість. В Україні діє Закон України «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини». Цей Закон регулює відносини між органами виконавчої влади, виробниками, продавцями, постачальниками і споживачами продуктів, визначає правовий порядок забезпечення безпечності та якості харчових продуктів, що виробляються, знаходяться в обігу, імпортуються, експортуються. Також є особливе маркування продукції, що вводиться в обіг та реалізується як органічний продукт. Це здійснюється відповідно до вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції. Так, відповідно до Закону України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції». Органічна продукція, що вводиться в обіг та реалізується, повинна маркуватися державним логотипом для органічної продукції. Також популярний логотип української програми екологічної сертифікації і маркування відповідно ISO 14024. Отже, розв'язання проблеми радіонуклідного забруднення продуктів харчування є важливим як для споживачів, так і для сільгоспвиробників, що реалізують нешкідливу, екологічно чисту продукцію, адже їх продукція буде конкурентоспроможною тільки якщо користуватиметься попитом. Виробництво екологічно чистих продуктів харчування дозволяє комплексно вирішувати багато економічних,

екологічних та соціальних проблем, таких як: підвищення зайнятості населення, стабілізація торговельного балансу за рахунок експорту готової продукції харчування та скорочення споживання енергоресурсів.

Список використаних джерел:

1. Скорук О., Зубар І. Ефективність фермерських господарств України в аспекті розмірів їх землекористування. Університетські наукові записки. 2013. № 2 (46). С. 209–218.
2. Нагорний Є. І. Масштаби невдач на ринку нових та інноваційних продуктів. Modern Economics. 2019. № 16 (2019). С. 108–114.
3. Домарецький В. А., Златов Т. П. Екологія харчових продуктів. К. 1993. С. 188.
4. Вдовенко Н. М. Державне регулювання розвитку аквакультури в Україні: [монографія]. К: Кондор-Видавництво, 2013. 464 с.
5. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.
6. ГУ ДПСС в Житомирській області «Дослідження продуктів харчування на вміст радіоактивних речовин», 2016–2020 р.

УДК 351.823

Крушельницька О. О.

студентка

Вдовенко Н. М.

д.е.н., професор

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Центральною ланкою агропромислового комплексу України є сільське господарство, яке забезпечує населення продуктами харчування, а промисловість – сировиною, за рахунок вирощуванням рослин (рослинництво) і розведенням, вирощуванням домашніх тварин (тваринництво).

Державне регулювання сільського господарства охоплює сукупність заходів щодо визначення системи органів державного управління в аграрній сфері, прийняття й виконання аграрно-правових актів, закріплення певних повноважень цих органів. Сільське господарство ділиться на три групи галузей: галузі, які виробляють засоби виробництва для сільського господарства, здійснюють його матеріально-технічне забезпечення та виробниче обслуговування; безпосередньо сільськогосподарське виробництво; галузі, які забезпечують рух продуктів виробництва від сільського господарства до кінцевого споживача [1]. На сучасному етапі розвитку аграрного сектору України важливе значення має використання ефективних інструментів державного регулювання аграрного виробництва, до яких належать фінансово-кредитна політика, податкова політика, екологічна політика, інвестування, інноваційна й цінова політика, страхування та митно-тарифна політика [4]. Низька ефективність сільськогосподарського виробництва є основною проблемою в аграрному секторі України, яка потребує негайного вирішення. Поряд з нею також такі проблеми як недостатність внутрішніх та зовнішніх інвестицій; диспаритет цін; зношеність техніки; недосконалість інфраструктури, механізмів регулювання кон'юнктури аграрних ринків; загострення соціальних проблем у сільській місцевості. Для вирішення вищезгаданих проблем, на макроекономічному рівні державі необхідно визначити рівень забезпечення потреб населення у продовольстві у відповідності до норм раціонального споживання; співвідношення витрат виробничих ресурсів і отриманих результатів; раціональність розподілу та ефективність використання ресурсів національної економіки; соціально-економічний рівень розвитку сільських територій та сільського населення.

Одним із пріоритетних напрямів державного регулювання сільського господарства є проведення цінової політики та надання фінансової допомоги аграрному сектору. У багатьох країнах, наприклад, у сільському господарстві США, протягом кількох десятиліть офіційно

фіксують два види так званих «цін підтримки»: цільові ціни і заставні ставки [2]. Приоритетом стратегії аграрної політики для економічно розвинених країн є державне регулювання аграрного сектору, при цьому використовуються переважно економічні важелі, які створюють сприятливі умови для сталого розвитку агропромислового комплексу та підвищення рівня конкурентоспроможності сільського господарства. Так, Україні потрібно скористатися позитивним досвідом країн світу щодо здійснення державної підтримки сільськогосподарського виробництва і заходів, які б сприяли забезпеченню населення країни якісними і доступними продуктами харчування, створенню нових робочих місць на селі, збільшенню надходжень від експорту продукції, забезпеченню сільськогосподарського виробництва кваліфікованими працівниками.

Список використаної літератури:

1. Погрібний О. О. Аграрне право України: [Підручник]. 2006.
2. Діброва А. Д. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва: теорія, методологія, практика. Формат, 2008. С. 488.
3. Босенко А. В. Аналіз досвіду державного регулювання АПК у розвинених країнах. Економічний простір. 2011. № 53. С. 38-62.
4. Vdovenko N. M., Bohach L. V. Scientific substantiation of the reduction of import dependence in the markets of agricultural products. Науковий вісник Полісся. 2017. № 2 (10). С. 13–17.
5. Вдовенко Н. М., Сокол Л. М. Applied basis of fish policy effect to public food providing. Науковий вісник Полісся. 2017. № 1 (9). Ч. 2. С. 202–207.
6. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.
7. Вдовенко Н. М. Глобальні пріоритети сталого виробництва сільськогосподарської продукції. Innovative solutions in modern science. 2016. № 4 (4). С. 3–17.
8. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» Відомості Верховної Ради України. 2004. № 49. С. 527.

УДК 338.43:331.5

Кудлай С. І.

студент

Михальчишина Л. Г.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

Павленко М. М.,

асистент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Забезпечити зростання виробництва конкурентоспроможної аграрної продукції можливо на основі ефективного використання трудового потенціалу галузі. Трудовий потенціал є досить складним соціально-економічним утворенням, безпосередньо пов'язаним із наявними трудовими ресурсами, що володіють робочою силою, відповідною професійною підготовкою, рівнем інтелекту, здібностями, особистими, моральними і психологічними якостями, психофізіологічними особливостями, трудовою активністю і мобільністю, яких потребує виробництво. Якщо робоча сила підприємства – це потенціал кожного індивіда, то праця – його функція, тобто процес споживання робочої сили, коли трудовий потенціал функціонує як фактор виробництва. Іншими словами, трудовий потенціал лише тоді є фактором виробництва, якщо трудові ресурси, що знаходяться в органічній єдності з речовими факторами, здатні забезпечити виробництво продукції [1, с. 163]. При встановленні результатів використання трудового потенціалу в аграрному секторі формується перелік основних і додаткових показників,

які характеризують кількість і якість роботи менеджерів, спеціалістів, робітників тобто всього персоналу. Загалом, це широкий спектр вимірників, до яких відносять: прибуток, приріст прибутку, норму прибутку, рівень рентабельності, рівень виконання плану чи завдання за обсягом і номенклатурою, динаміка обсягів виробництва, зниження витрат виробництва, зниження нормативної трудомісткості продукції, яка виробляється, збитки від простоїв та їх динаміка, питома вага науково-обґрунтованих норм, рівень зарплати на одиницю продукції та її динаміка, продуктивність праці та її динаміка, коефіцієнт плинності кадрів, витрати на персонал у вартості виробленої продукції з урахуванням продуктивності праці [1, с. 164].

Основні завдання розвитку персоналу підприємств зводяться до таких: формування системного процесу вдосконалення знань, умінь та навичок працівників через сукупність організаційних та соціально-економічних заходів; планування та прогнозування розвитку персоналу та відповідних інвестицій для його забезпечення; засвоєння працівниками суміжних знань, умінь та навичок із метою взаємозамінності; налагодження якісного та неперервного зв'язку і комунікацій як між внутрішнім персоналом, так і між персоналом підприємств-суміжників; мотивація персоналу до ефективної колективної праці з одночасним використанням індивідуальних здібностей працівників; вивчення досвіду інших підприємств із питань розвитку персоналу, а також узагальнення власного досвіду; запобігання конфліктам та створення на підприємстві сприятливого соціально-психологічного клімату для індивідуального та колективного розвитку; розроблення системи моніторингу конкурентоспроможності як окремих фахівців, так і відповідних колективів [2, с. 114].

Список використаних джерел:

1. Пілявський В. І. Результативність використання трудового потенціалу агропромислових підприємств. Український журнал прикладної економіки. 2019. Т. 4. № 3. С. 161–171.

2. Решетова Г. І., Кольцова Д. І. Концептуальна модель управління розвитком трудового потенціалу. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. Т. 31 (70). № 2 (2). С. 112–117.

3. Вдовенко Н. М. Методологізація галузевого державного управління на шляху адаптації економіки до умов та вимог Європейського Союзу. ScienceRise. 2015. № 5/3 (10). С. 39–45.

4. Вдовенко Н. М. Глобальні пріоритети сталого виробництва сільськогосподарської продукції. Innovative solutions in modern science. 2016. № 4 (4). С. 3–17.

УДК 339.13:664.7(477)

Кучерявий А. О.

студент

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

СУЧАСНЕ СТАНОВИЩЕ НА РИНКУ КРУП В УКРАЇНІ: ПРОГНОЗИ ТА АНАЛІТИКА

Сільськогосподарські культури з яких виготовляють крупи є дуже цінними та важливими продуктами для створення захисту в продовольчій сфері, що має відчутну різницю серед більшості інших важливих сфер своїм помітно стійким великим попитом і використанням завдяки відчутну більшій поживності та доступності цінової політики для різних людей. На сьогоднішній день за таких умов як світова економічна криза та поширення пандемії коронавірусу і в Україні відбувається великий ріст попиту на виготовлення круп з даних культур на агропромислових ринках. У структурі вітчизняного виробництва круп спостерігаються деякі зміни. Якщо раніше на першому місці була гречана

крупа, яка має найбільший попит у населення, то нині її частка становить близько 19–20 % у сумарному обсязі виробництва круп, тоді як найвищу питому вагу в цій структурі займають зерна зернових культур плющені, перероблені в пластівці, лущені, обрушені, різані або подрібнені. При цьому частка виробництва інших видів круп на основі вівса (ядра і подрібнені) у загальній їх структурі становила, відповідно, 4 %, пшона (ядра) – 4 %, ячменю (ядра, подрібнений) – 4, кукурудзи подрібненої – 3 і пшениці (ядра, подрібнений) – 2 % [2]. Впродовж 2017–2019 рр. спостерігається тенденція зниження виробництва круп на основі пшона і ячменю, тоді як обсяги гречаної, кукурудзяної і пшеничної зростають. Проте через напружений внутрішній баланс зерна гречки і присутність на ринку дешевшої імпортової продукції її вітчизняне фасоване виробництво стабільно зростає. Якщо у 2017 р. виробництво гречки (ядриця, січка) становило 57,9 тис. тонн, то у 2019 р. зросло до 71,3 тис. тонн [1].

Загалом на виробництво круп значний вплив має кон'юнктура ринку та загальна соціально-економічна ситуація. Адже ці культури є певним страховим антикризовим продовольчим резервом для багатьох верств населення. Тому попит на них, як правило, підвищується у складних соціально-економічних умовах та внаслідок різного роду кризових явищ.

Українські господарства різних організаційно-правових форм в основному вирощують горох, гречку і просо – круп'яні культури, що мають стабільний попит як на внутрішньому, так і зовнішньому агропродовольчому ринку. Посівні площі під зазначеними круп'яними культурами суттєво залежать від кон'юнктури ринку. Останніми роками найбільше коливалися посівні площі під гречкою. Також істотно зросли посівні площі під нутом, тоді як під горохом і сочевицею, навпаки, скоротилися. У 2019 році найбільші площі серед круп'яних культур були під горохом – 254,3 тис. гектарів, просом – 92,2, гречкою – 69,1, нутом – 30,4 тис. гектарів [2]. Так, можна відмітити, що на тлі таких проблем як світова економічна криза та коронавірусна криза, яка сколихнула увесь

світ, попит на круп'яні культури різко зріс в усьому світі, навіть в Україні, бо вони стали підстраховочним запасом під час кризових ситуацій продовольчим для населення світу. В переважній більшості український ринок круп поступовим чином розвивається в гарному напрямку, досить непогано вдосконалюється виробництво даних круп різних видів, а також йде збільшення числа експорту та імпорту даних продуктів харчування.

Список використаної літератури:

1. Аналіз ринку круп в Україні: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://koloro.ua/ua/blog/issledovaniya/analiz-rynka-krup.html>.

2. Ринок круп'яних культур у 2020 році: аналітика та прогнози. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cutt.ly/ac23rom>

УДК 338.484:379.83(477)

Левицька М. В.

студентка

Левицька І. В.

д.е.н., професор

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

GREENWAYS ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНИ

Туризм є унікальним явищем останніх десятиліть. Кількість туристичних поїздок і людей, які беруть участь у них, постійно зростає. Серед багатьох видів туризму, що існують у світі, заслуговують на увагу ті, які є складовою екологічного туризму, як наприклад, Greenways або «Зелені маршрути». Природа України – багата та різноманітна, тому є великий потенціал для створення «Зелених маршрутів» та розвитку екотуризму навіть в районах з невеликим туристичним потенціалом, що безумовно сприятиме поживленню місцевої економіки.

Greenways – це сучасний напрямок туристичної галузі, головною метою якої є діяльність, що сприяє здоровому способу життя, вивченню

нових рослинних культур і природних елементів, не створюючи при цьому загрози для самої природи [1]. «Зелені маршрути» за своєю суттю є багатофункціональними маршрутами для пересування безмоторними транспортними засобами чи пішки, що проходять вздовж природних коридорів, історичних торгових шляхів, річок і закинутих залізничних колій [2]. На нашу думку, перспективним є розроблення «Зеленого маршруту» вздовж річки Дністер. Основу шляху якого формує долина Дністра та його лівосторонні притоки Коропець, Стрипа, Джурин, Серет, Тупа, Нічлава та Збруч. В цілому протяжність такого маршруту становить майже 300 км. Особливість полягає в тому, що р. Дністер, і його притоки у своїй нижній течії мандруючи, протікають у каньйоноподібних долинах, що формує характерні і неповторні ландшафти і клімат, збагачені природними об'єктами, територіями. Насамперед це Національний природний парк «Дністровський каньйон» та однойменний Регіональний ландшафтний парк. Область даного «Зеленого маршруту» в прямому сенсі «оточена» і іншими значущими територіями, такими як: Галицький національний природний парк, Регіональний ландшафтний парк «Дністровський», Національний природний парк «Хотинський», Національний природний парк «Подільські Товтри», заповідник «Медобори». Саме тому зелений, екологічний, туризм є основою концепції розвитку туризму Придністер'я. Тут велика кількість фортифікаційних і культових споруд, а також своєрідні етнографічні особливості, що теж визначає туристичну привабливість такого «Зеленого маршруту».

Основна вісь «Зеленого маршруту» пролягає так званою Велосипедною дорогою, яка розташована з обох боків річки. Кожні кілька кілометрів планується розмістити інформаційні дошки та карти, що показують найцікавіші туристичні пам'ятки в цьому районі. Створена мережа велосипедних доріжок, водних шляхів, пішохідних та освітніх маршрутів, які проходять через мальовничі куточки долини Дністра – так званий Trail Дністер. Основною метою маршруту було показати туристам

природу прибережних районів і культурну мозаїку вздовж річки. Найбільшими перевагами маршрутує численні якості, такі як: стариці, луки, місця проживання птахів, туристичні пам'ятки, пов'язані з історією цих районів і мальовничі ландшафти. Проведені громадські слухання із мешканцями Придністер'я, що надихнули їх прийняти заходи, які поєднують екотуризм, екологічну освіту, соціальний захист природи, місцеві продукти та культурну спадщину (екомузеї). Цей шлях має стати прикладом того, як ініціатива Greenways може принести користь як природного середовища, так і розвитку місцевих громад. Особлива роль маршруту Дністра полягає в популяризації і розвитку мало відомих і важливих з точки зору природних і культурних місць і куточків.

Планується проводити «Археологічний пікнік». Крім того, туристична пропозиція включає: природні та археологічні стежки, велосипедні мітинги, кілька навчальних доріжок, весняний ралі-велосипед, свята біля вогнища, тренінги та семінари археологічної освіти. У зв'язку з розвитком туризму в селах планується створити кемпінги із доступом до кухні, душових кабін і інтернет-кафе. Greenways є прикладом цікавої туристичної ініціативи у світі та в Україні. Діяльність Greenways може безсумнівно принести багато користі для розвитку вітчизняного туризму та суміжних галузей народного господарства. Адже як показує досвід, зростання туристичного руху в містах уздовж «Зелених маршрутів» призводить до численних позитивних змін: відновленню економіки, поліпшенню ринку праці, зміцненню соціальних зв'язків та збільшенню надходжень до місцевих бюджетів. Особливо це стосується малих і маловідомих міст. В майбутньому, слід очікувати подальшого збільшення кількості маршрутів у рамках ініціативи.

Список використаної літератури:

1. Zaręba D. Ekoturystyka. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe. 2006.
2. Blázquez J., Sarrión J. Greenways Product: Specific Methodology for Creating a Tourism Product Based on Greenways. Madrid: Rutas Pangea & Greenways and Environment Department, 2014.

3. Дубовик Б. Досвід міжнародної співпраці в рамках єврорегіонів. Перспективи України. Режим доступу: <http://www.uspishnaukraina.com.ua> (дата звернення 06.12.2020).

УДК 351.823:338.434(477)

Ліщук В. В.

студент

Коробова Н. М.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Державна регуляторна політика в аграрній сфері покликана вирішити цілий ряд важливих завдань щодо підвищення ефективності аграрного виробництва та забезпечення сільського розвитку, що об'єктивно зумовлює потребу її раціональної організації. Слід зазначити, що підходи до державної підтримки як складової державного регулювання розвитку аграрного сектору країни постійно змінюються під впливом внутрішніх та зовнішніх соціально-економічних чинників.

В сучасних умовах в Україні несформована інституційна матриця аграрної політики, а сучасна бюджетна підтримка аграріїв є нестабільною, негарантованою на кілька років, недостатньою, непослідовною, непередбачуваною, тому і неефективною. Проведений нами аналіз фінансування програм державної підтримки АПК за 2017–2019 роки дозволяє охарактеризувати інституційні засади регулятивного впливу на розвиток аграрної галузі (табл.1). Можемо стверджувати, що перелік програм державної підтримки не є усталеним; спостерігається чітко визначений курс на перехід від підтримки великих товаровиробників до підтримки малих агроформувань; обсяги фінансування за окремими

програмами державної підтримки суттєво варіюють за роками, що не сприяє ефективності використання бюджетних коштів її отримувачами у середньо- та довгостроковій перспективі.

Таблиця 1

Показники державної підтримки розвитку АПК у 2017–2019 рр.

Програми державної підтримки	2017 млн грн*	2018		2019 млн грн*	2019 р. у % до	
		млн грн*	% Викона- ння**		2017	2018
Фінансова підтримка заходів в АПК шляхом здешевлення кредитів	300,0	6,0	31,4	127,2	2,4	92,7
Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі	60,0	-	-	-	-	-
Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств і кооперації	1000,0	1000,0	1,2	800,0	0,0	0,0
Державна підтримка розвитку, закладки молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними	75,0	300,0	25,4	400,0	у 5,3 р.	33,3
Надання кредитів фермерським господарствам	65,0	43,1	н.д.	200,0	у 3,1 р.	у 4,6 р.
Фінансова підтримка заходів в АПК на умовах фінансового лізингу	3,8	-	-	-	-	-
Державна підтримка галузі тваринництва	170,0	4000,0	17,1	4000,0	23,5 р.	00,0
Фінансова підтримка сільгоспвиробників	4774,3	945,0	33,0	1381,8	28,9	146,2
Всього	5448,1	6354,1	17,4	6909,0	126,8	108,7

* передбачено бюджетом; ** за десять місяців року

Внаслідок відмови від непрямой підтримки (за рахунок спецрежиму ПДВ) і переходу виключно на програми прямої бюджетної підтримки значно скоротилися обсяги державного фінансування галузі.

Однак і за цих умов останніми роками передбачені в бюджеті кошти не використовують у повному обсязі. Так за 10 місяців 2018 року до реципієнтів надійшло лише 17,4 % передбачених бюджетом коштів підтримки. Рівень виконання бюджетного фінансування за цей період

коливається від 1,2 % за програмою фінансової підтримки розвитку фермерських господарств і сільськогосподарської кооперації до 33 % за програмою фінансової підтримки сільгоспвиробників.

Основними аргументами на користь нарощування програм державної підтримки малого і середнього бізнесу є: збільшення у 2018 р. на 37 % порівняно з 2017 р. обсягів придбання сільськогосподарської техніки, створення 1,2 тис. додаткових робочих місць у виробництві техніки та обладнання для АПК.

У тваринництві уповільнено до менш ніж 1 % темпи зменшення поголів'я корів у підприємствах; зросли показники продуктивності; у 4,5 рази збільшилися показники ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби господарствами населення; введено 25 нових тваринницьких об'єктів у галузі, що забезпечило 200 додаткових робочих місць. У садівництві за рахунок підтримки закладено 1255 га нових насаджень, на яких постійно працюватиме 1 тис. постійних робітників і до 5 тис. сезонних.

Позитивний вплив існуючих програм державної підтримки обґрунтовує доцільність збільшення бюджетного фінансування до обсягів, передбачених вимогами СОТ для України. З розрахунку 609 млн дол. США у 2019 р. це становитиме 16,6 млрд грн.

Згідно з проведеними розрахунками відповідно до результатів кореляційно-регресійного аналізу, додаткове спрямування коштів бюджетної підтримки в обсязі 9,7 млрд грн (16,6 млрд грн – 6,9 млрд грн) у 2019 році дозволило б наростити обсяги валової доданої вартості в аграрному секторі на 5,6 млрд грн.

З урахуванням позитивного впливу вже діючих програм державної підтримки та з метою задоволення запитів ринку варто збільшити бюджетне фінансування аграрного сектору до обсягів, передбачених показником сукупного виміру підтримки згідно вимог СОТ для України, що дозволило б наростити обсяги валової доданої вартості в аграрному секторі в умовах трансформаційних процесів.

Лук'янчук В. М.

студентка

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

СУЧАСНИЙ СТАН МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Ринок молока та молочних продуктів є досить важливою складовою агропродовольчого ринку України. Даний ринок є одним із найбільш перспективних напрямів розвитку в аграрному секторі, потенціал якого не використовується належним чином. На сучасному етапі спостерігається ряд кризових явищ в молочній галузі України.

Спостерігається стрімке зниження обсягів виробництва молока в Україні. У 90-х роках Україна посідала 6-те місце з виробництва молока у світі і обсяги виробництва у 1990 році становили 24,5 млн тонн. За 30 років Україна значно послабила свої позиції і станом на 2020 рік посідає 18 місце в світовому рейтингу виробництва молока, а обсяги виробництва знизилися до 9,8 млн тонн, тобто більше ніж вдвічі [1].

Одним із факторів, який впливає на зниження обсягів виробництва молока є стрімке зниження кількості молокопереробних підприємств. В 1990 році в Україні функціонувало 643 молокопереробних підприємства, в 2003 році – 441, а в 2020 році їх налічують 192, тобто за 30 років кількість молокопереробних підприємств скоротилася більш ніж втричі. Ще одним фактором, який впливає на зниження обсягів виробництва молока є скорочення кількості поголів'я корів. В 1990-х роках на фермах тримали 6,3 млн голів, в особистих селянських господарствах було 2,2 млн голів (загалом 8,5 млн голів). У 2020 році особисті

господарства тримають 0,4 млн голів, а на фермах – 1,3 млн голів (загалом 1,7 млн голів) [2].

Наявність стійкої тенденції до зниження обсягів виробництва молока в Україні, при збільшенні споживання молока і молочних продуктів населенням, зумовлює його дефіцит в країні. Станом на 2020 рік дефіцит молока в Україні сягає цифри в 1 млн тонн. Для порівняння в Європейському Союзі дефіциту молока немає, а наявний надлишок молока сягає цифри в 17 млн тонн. В зв'язку з тим, що споживання молока та молочних продуктів збільшується, а молока в країні не вистачає, збільшення споживання забезпечують імпорт і фальсифікат.

Спостерігаємо зростання імпорту молочної продукції в Україну, особливої уваги потребують останні два роки. У серпні 2019 року імпорт за всіма категоріями молочних продуктів становив 20 867 тис. тонн, а станом на серпень 2020 року ми бачимо цифру в 50 040 тис. тонн. Таким чином ми можемо побачити зростання імпорту за всіма категоріями молочних продуктів на 278 %. Поруч з імпортом варто розглянути експорт молочної продукції з Україною. Варто сказати, що Україна на зовнішніх ринках молочних продуктів почувається не дуже добре. В 2020 році в Україні зменшився експорт на 20 % у порівнянні з 2019 роком. Прогнозують подальше зменшення експорту через дефіцит молока [3].

Таким чином в молочній галузі України спостерігається ряд кризових явищ, які не дозволяють використовувати потенціал даної галузі повною мірою. В зв'язку зі скороченням кількості поголів'я корів та зменшенням кількості молокопереробних підприємств спостерігається стрімка тенденція до зменшення обсягів виробництва молока в Україні. Така тенденція зумовлює наявність значного дефіциту молока в Україні, що в свою чергу сприяє необхідності імпорту молочної продукції з закордону, оскільки Україна не може сама себе забезпечити необхідною кількістю молока та молочної продукції. На фоні дефіциту молока експорт молочної продукції закордон стрімко зменшується та буде зменшуватися

наступні декілька років. Такі негативні тенденції будуть наростати і далі, якщо дана галузь не отримає належну підтримку від держави.

Список використаної літератури:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Молочна галузь України та її майбутнє через 10 років [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://agropolit.com/blog/412-molochna-galuz-ukrayini-ta-yiyi-maybutnye-cherez-10-rokiv-problemi-natsionalna-programa-rozvitku-ta-derjavna-pidtrimka>.
3. Козак О. А., Грищенко О. Ю., Васильченко О. М. Прогноз виробництва молока в Україні до 2030 року: методика і розрахунки. Київ: ННЦ ІАЕ, 2019. С. 24.
4. Вдовенко Н. М. Методологізація галузевого державного управління на шляху адаптації економіки до умов та вимог Європейського Союзу. ScienceRise. 2015. № 5/3 (10). С. 39–45.

УДК 338.43:631.147

Мартиненко Г. В.

студентка

Коробова Н. М.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТА ПРОДУКЦІЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

В останні роки питанню щодо екологічно чистої продукції приділяється все більше і більше уваги, в першу чергу з економічної сторони. Погіршення навколишнього середовища призводить до погіршення стану здоров'я людей, люди починають замислюватися над екологією їхньої країни, а ті світу взагалі, замислюватися які причини є основними в погіршенні самопочуття та їх здоров'я [2]. В першу чергу, однією з

найважливіших проблем є чистота продукції, яку ми споживаємо та використовуємо кожного дня, чи є ця продукція безпечною для нашого організму? Одним з основних шляхів вирішення цієї ситуації є використання екологічно чистої продукції. Взагалі, екологічно чистими продуктами вважають продукти, як виготовлені відповідно до затверджених правил, такі, які позитивно впливають на наш організм і є цілком безпечними для нашого здоров'я, в них відсутні небезпечні інгредієнти, які можуть негативно впливати на людину, і вони не справляють негативного впливу на довкілля.

Не дивлячись на всі плюси екологічної продукції, світ не спішить повністю переходити на таку продукцію і це зумовлено низкою причин, головними з них є економічна сторона такої продукції. Згідно з дослідженнями, частка екологічної продукції в Європі приблизно від 5 % до 10 % від загальної, а в Україні тільки 1 %. Однією з головних причин такої невеликої кількості є її економічність, витрати на таку продукцію набагато більші ніж на звичайну, тому вона зазвичай коштує у два а то і більше разів. На мою думку, особливого значення набуває екологічно чиста овочева продукція, оскільки саме овочі мають вітаміни та відіграють чималу роль в нашому харчуванні. Виробництво такої екологічно чистої продукції вимагає також застосування екологічно безпечних технологій на всіх етапах виготовлення продукції, тобто мінімізація використання пестицидів, хімічних засобів захисту рослин та добрив у господарстві, не використання штучних харчових добавок та заборона використання генно-модифікованих організмів. Вся екологічно чиста продукція повинна відповідати нормативним документам і згідно до стандартів щодо виготовлення такої продукції. При недотриманні хоч одного з цих правил продукція не вважається екологічною, оскільки вже може нанести шкоду людині. Наприклад, збільшення використання пестицидів, вони можуть потім відкластися у самій продукції, яку потім буде вживати людина [3; 5].

На прикладі власних досліджень, хочу показати доцільність використання саме екологічно чистої продукції. Провівши дослідження,

щодо можливої небезпечності звичайної продукції при недотриманні нормативів та знехтуванні кількості пестицидів, які вносяться у ґрунт для кращого та більшого врожаю. Людина використовує нітратні добрива для пришвидшення зростання овочевої продукції. На прикладі нітратної селітри і рослини Allium сера, я проаналізувала. Для оптимального врожаю людина використовує 60 кг на 1 га нітратної селітри, збільшивши цю дозу у 2-6 разів, я можу зробити такі висновки, що при таких умовах рослина починає швидше розвиватися та зростає кількість урожаю. Але не дивлячись на такі позитивні речі, збільшена кількість нітратного азоту також призводить до негативних наслідків, в першу чергу це відкладення нітратів у цибулині та пері рослини, які в подальшому негативно впливають на здоров'я людини. При вирощуванні екологічної чистої продукції кількість використання пестицидів мінімальна, яка не призведе до накопичення їх у рослинах, які потім споживаємо ми. Я можу зробити такі висновки, що вживання людиною еко продукції є доцільнішою та безпечнішою для нашого здоров'я. Не зважаючи на більшу ціну такої продукції кількість споживачів та і виробництв екологічно чистої продукції зростає і поступово стає більш популярним [1].

Список використаної літератури:

1. Артиш В. І. Організаційно-економічні передумови формування ринку екологічно чистої продукції в Україні. Економіка АПК. 2009. № 2. С. 117.
2. Зайчук Т. О. Виробництво екологічно чистих продуктів харчування як стратегічний напрямок розвитку України. Економіка і регіон. 2009. № 1 (20). С. 100–105.
3. Вдовенко Н. М. Методологізація галузевого державного управління на шляху адаптації економіки до умов та вимог Європейського Союзу. ScienceRise. 2015. № 5/3 (10). С. 39–45.
4. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.

5. Лукина А. В. Экологический фактор в современном маркетинге: 08.00.05. Москва, 2003. С. 135.

6. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. Wspolraca Europejska. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.

УДК 338.43(4+477)

Папян Ю. С.

студент

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ОЦІНКА АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ЗА УМОВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ З УРАХУВАННЯМ РИЗИКІВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ

На сучасному етапі економічного розвитку агропромисловий сектор України є однією з найважливіших ланок економічних систем більшості країн світу з ринковою економікою. Він розвивається в умовах високої енергетичної забезпеченості, застосування широкого спектра агротехнічних прийомів, екологізації на основі використання сучасних енерго- та природозберігаючих технологій, методів і способів меліорації та хімізації.

Виробнича база агропромислової сфери основана на розгалуженій інфраструктурній мережі та системі науково-дослідного забезпечення її розвитку [1]. Економічна криза і політична нестабільність в Україні негативно позначилися на всіх секторах вітчизняної економіки, що спричинило зменшення макро- і мікропоказників, падіння темпів економічного розвитку, погіршення соціальної та екологічної ситуації. На сьогодні багато підприємств різних галузей економіки зупинили або обмежили свою діяльність і перебувають на межі виживання. Завдяки історичним традиціям

і кліматичним умовам одним із працюючих залишається агропромисловий сектор. Разом з тим середні й малі агропромислові підприємства не в змозі забезпечити населення України якісними й недорогими вітчизняними харчовими продуктами в необхідних обсягах (табл. 1). Основою стійкого розвитку економіки, як доводять розрахунки окремих показників ефективності виробництва, можуть стати лише великі агропромислові інтеграційні об'єднання, спроможні забезпечити продовольчу безпеку країни [2].

Таблиця 1

Чинники розвитку інтеграційних процесів в аграрному секторі економіки

Чинники впливу на агропромислову інтеграцію	Зовнішні		Внутрішні
	На макрорівні	На метарівні	На мікрорівні
Ринкові	Попит, пропозиція, конкуренція на внутрішньому і міжнародному ринках	Кон'юнктура ринку та її визначальні елементи, розвиток транзакційного сектору	Поведінка товаровиробників на ринку
Державного регулювання	Політична стабільність. Нормативно-правова база. Кредитна і податкова політика. Регулювання експорту й імпорту	Методи й інструменти регулювання органів державного управління агропродовольчою сферою	Безпосередня участь в інтегрованих формуваннях
Інституціональні	Розвиток інституту приватної власності, свобода укладання угод	Формальні й неформальні інститути, які регламентують діяльність суб'єктів господарювання	Трансформація мислення, стереотипів поведінки і ціннісних орієнтирів суб'єктів ринку

Спільний вплив чинників, які створюють передумови для розвитку інтеграційних процесів, здійснюється одночасно на всіх вказаних рівнях. Чинники активізації та реалізації інтеграційних процесів взаємопов'язані, взаємозалежні й відображають інституціональні, ринкові, виробничі, економічні, фінансові умови діяльності суб'єктів господарювання. Під їх дією складається певна сукупність умов і причинно-наслідкових зв'язків, які визначають мотивацію суб'єктів ринку до об'єднання [2]. Багато хто покладає великі надії на євроінтеграцію, вбачаючи в ній своєрідного рушія, який допоможе вивести наш аграрний сектор на шлях сталого

економічного розвитку. Найперше очікується вирівнювання державної підтримки вітчизняних сільськогосподарських виробників до тих обсягів, які практикують країни ЄС. Останні, як відомо, щорічно витрачають щонайменше 50 млрд євро, з яких приблизно 80 % ідуть на пряму підтримку виробників, тоді як Україна на підтримку своїх виробників сільськогосподарської продукції в останні роки виділяла в середньому 5–6 млрд грн. Тоді залишається чекати повноправного членства в ЄС і надіятися на субсидії Євросоюзу, які фактично є перерозподілом грошей платників податків в інтересах отримувачів. Проте, як зазначають експерти, практика субсидування землеробів ЄС така, що переважну частку підтримки отримують найбільші сільськогосподарські виробники.

Говорячи про вигоди, які може мати аграрний сектор України від ЗВТ з ЄС, не можна не відзначити і те, що співпраця з розвинутими країнами в рамках інтеграційного об'єднання створює підґрунтя для запровадження цивілізованих рентних відносин, без яких неможливе формування ефективних власників землі і ефективних орендарів.

Можна було б навести й інші переваги, які, за певних умов, може отримати вітчизняний аграрний сектор від участі України в ЗВТ з ЄС. Проте найбільша перевага від участі України в ЗВТ з ЄС, на наш погляд, полягає в тому, що можуть бути створені передумови для піднесення рівня життя населення через наближення заробітної плати, пенсій і стипендій до рівня ЄС, зниження цін на предмети народного споживання, більш повний доступ до товарів зарубіжного виробництва.

Не менші ризики та загрози для української аграрної сфери таїть в собі несиметричність умов для співробітництва між партнерами Угоди про ЗВТ з ЄС. Причому несиметричність у багатьох випадках було закладено в жорстких умовах СОТ для сільського господарства України. Тобто країни ЄС в питанні захисту свого сільського господарства мають кращі умови, ніж Україна. Несиметричність умов для співробітництва України та ЄС є доволі вагомою і щодо субсидування продукції

сільського господарства, яка (несиметричність) також була закладена ще при визначенні умов приєднання України до СОТ. Україну практично змусили погодитися не використовувати експортні субсидії на продукцію сільського господарства, в той час як країни ЄС їх використовують і цим забезпечують просування своєї продукції на ринки інших країн, в тому числі і на внутрішній ринок України. Поряд з цим, ЄС використовує спеціальні захисні заходи, які передбачені Угодою про сільське господарство СОТ для захисту своїх виробників від зростання обсягів імпорту і зниження цін. Такими заходами захищені 23,8 % тарифних ліній сільськогосподарських товарів ЄС, в той час як Україна, як новий член СОТ, не має права використовувати такі заходи [5].

Список використаної літератури:

1. Шляхи розвитку агропромислового сектору України: [електронний ресурс]. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/1233>.
2. Басюркіна Н. І. особливості розвитку інтеграційних процесів в агропродовольчому секторі України. Наукові праці ндфі. 2012. С. 60.
3. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.
4. Вдовенко Н. М. Методичне забезпечення розвитку галузей аграрного сектору економіки. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2014. № 3 (44). С. 43–48.
5. Аграрна сфера України в умовах євроінтеграції: можливі здобутки і ризики. Вісник черкаського університету. 2015. С. 357.
6. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. Wspolnaca Europejska. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.
7. Khodakivska O., Kireitseva O., Zhylin O. Organic Production In Sustainable Rural Development: World Trends and Ukrainian Experience. 35th IBIMA Conference on 1-2 April, 2020 Seville, Spain.

Петрушенко С. А.

студентка

Михальчишина Л. Г.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА: РЕАЛІЇ УКРАЇНИ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД

Відповідно до проекту Закону України «Про продовольчу безпеку України» продовольча безпека – соціально-економічний та екологічний стан в державі при якому всі її громадяни стабільно та гарантовано забезпечені продовольством в необхідній кількості, асортименті та відповідної якості [1]. Продовольча безпека – захищеність життєвих інтересів людини, яка виражається у гарантуванні державою безперешкодного економічного доступу людини до продуктів харчування з метою підтримання її звичайної життєвої діяльності. В 2019 році Україна потрапила до переліку із 17 країн із найнижчим рівнем голоду. Про це свідчать дані дослідження Global Hunger Index. Показник голоду в Україні цього року становить менше 5, так само як і в Білорусі, Боснії та Герцеговині, Болгарії, Чилі, Хорватії, Естонії, Кувейті, Латвії, Туреччині та низці країн. Варто зазначити, що у 2000 р. показник голоду становив 13,7, як приблизно цього року в Малайзії, Нікарагуа і Гані. Найгірші показники продемонстрували ЦАР, Ємен, Чад, Мадагаскар та Замбія. У рейтингу не представлені країни ЄС і США [2].

Реальна і повноцінна система продовольчої безпеки України повинна охоплювати такі складові: міцне і надійне забезпечення, що базується на національному АПК, здатному постійно забезпечувати населення продуктами харчування, реагуючи на кон'юнктуру продовольчого ринку; фізична і економічна доступність необхідної кількості і асортименту продовольства для різних категорій населення забезпечується їх платоспроможністю, що не ставить під загрозу задоволення інших основних потреб людини;

система захищеності вітчизняного виробника продовольчих товарів від імпоротної залежності як в продовольстві, так і ресурсному забезпеченні.

Як свідчить світовий досвід, надійна продовольча безпека держави забезпечується, якщо 75–80 % споживання всіх видів продовольства припадає на вітчизняний ринок. При цьому виділяють пріоритетні види продукції, виробництво яких повинно стати предметом особливої уваги з боку держави. Країни з високим економічним потенціалом, інтенсивно включаючись у світовий ринок, дбайливо підтримують високий рівень самозабезпечення. Наприклад, у США і Франції цей рівень становить близько 100 %, у Німеччині – 93 %, в Італії – 78 %, навіть бідна родючими ґрунтами Японія притримується 50-відсоткового рівня самозабезпечення.

Достатній рівень продовольчого самозабезпечення або продовольчої незалежності досягається тоді, коли по основних групах продовольчих товарів (м'ясо й м'ясопродукти, молоко й молокопродукти, яйця, хліб і хлібопродукти, картопля, овочі та фрукти, олія, цукор, риба і рибодукти) обсяги імпорту не перевищують 30 % обсягів їх внутрішнього споживання. Виділені вище дев'ять груп продовольчих товарів забезпечують 90 % калорійності харчування й є найбільш важливими й незамінними з погляду збалансованості основних поживних речовин за кількісним та якісним складом. Критичним вважається перевищення імпортованих товарів у загальній структурі продуктів харчування понад 30 % [3, с. 16].

Список використаних джерел:

1. Постанова Верховної Ради України «Про прийняття за основу проекту Закону України про продовольчу безпеку України». Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3498-vi>.

2. Режим доступу: <https://cutt.ly/fc9bgql>

3. Живко З. Б., Даниленко Н. Б., Стадник М. Є. Продовольча безпека України: теоретико-аналітичний огляд. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2019. Т. 30 (69). № 6 (1). С. 15–23.

Сидоренко М. А.

студент

Трихліб Д. В.

студент

УНІКАЛЬНА СИРОВИНА ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА М'ЯСНИХ ПРОДУКТІВ

Новим видом м'ясної сировини є м'ясо виноградного равлика, цінне за фізико-хімічними та функціонально-технологічними показниками. Тому актуальним є поєднання м'яса равлика з іншою м'ясною сировиною у розробленні паштету. В процесі виконання наукової роботи досліджувались органолептичні, фізико-хімічні, функціонально-технологічні, мікробіологічні показники стандартними методами, прийнятими у м'ясній промисловості, а також математична обробка експериментальних даних, проведення пенетрації та визначення амінокислотного складу. Пошук біологічних ресурсів з метою використання їх як нових джерел сировини для створення дієтичних харчових продуктів дав можливість відкрити та дослідити м'ясо наземних молюсків роду *Helix* – виноградних равликів. Дослідження показали, що вміст білка в м'ясі равлика становить 16,1 %, що більше, ніж у курячому яйці, та на рівні з іншими видами м'яса, вміст жиру – 1,59 %. Дослідження амінокислотного складу м'яса виноградного равлика показали, що вміст незамінних амінокислот складає 35,91 %, у білку яйця – 41,1 %, тобто сума незамінних амінокислот у цих продуктах незначно відрізняється. Білок курячого яйця може бути алергеном для певних груп людей, особливо для дітей. Вміст амінокислоти аргінін, яка надзвичайно важлива, у м'ясі равлика вдвічі більший, ніж у білку яйця. При розробленні рецептур встановлено, що оптимальною кількістю є 20 % м'яса виноградного равлика на 100 % сировини, що забезпечило високі органолептичні показники запеченим паштетам, підвищення вмісту білка на 14,2 %. За результатами досліджень пенетрації доведено, що зразки з

м'ясом виноградного равлика мають більш ніжну консистенцію порівняно з контрольним зразком. Встановлено, що за амінокислотним складом м'ясо виноградного равлика має приблизно однаковий з білком курячого яйця, прийнятого за еталон, вміст амінокислот; за хімічним складом це м'ясо має високий вміст білка – 16,1 % та низький вміст жиру – 1,59 %.

Список використаної літератури:

1. Крижова Ю., Деяк О. Нетрадиційна складова у виробництві м'ясних продуктів. Продовольча індустрія АПК. 2019. No1-2. С.17-19.
2. Tante snails: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cutt.ly/Xc9WigS>.

УДК 338.432:633.15(477)

Семеренко В. В.

студентка

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ПОТОЧНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО В УКРАЇНІ

Кукурудза є однією з найбільш продуктивних сільськогосподарських культур. При створенні оптимальних умов для росту і розвитку рослин, кукурудза може забезпечити високий рівень урожайності зерна, високу рентабельність виробництва та прибутковість з одного гектара. Завдяки широкому використанню зерна кукурудзи в різних галузях сільського господарства, медицини, промисловості, кукурудза у світовому рослинництві посідає одне з провідних місць серед інших культур за посівними площами та валовим збором зерна. За врожайністю зерна кукурудза перевищує всі зернові культури. Її зерно використовується на продовольчі цілі (20 %), технічні (15–20 %) і фуражні (60–65 %). В Україні кукурудза посідає друге місце (після пшениці) серед зернових за зібраною площею посівів

(27,8 % у 2015 р.) і також друге місце серед валових зборів усіх зернових (38,7 % у 2015 р.). Найбільшими виробниками кукурудзи у світі є США, Аргентина і Бразилія. До 40 % від світового врожаю кукурудзи експортує США.

Під впливом ґрунтово-кліматичних умов в Україні сформувалося регіональне розміщення виробництва культури. Найкращі умови для її вирощування – північний і центральний Степ, південь Лісостепу. Найбільші площі кукурудзи на зерно у Полтавській, Чернігівській, Вінницькій, Черкаській та Сумській областях. Проте, варто зазначити, що серед зернових культур для вирощування найбільше матеріально-грошових і трудових затрат потребує кукурудза. З розрахунку на 1 га посіву кукурудзи, виробничі витрати у 2015 р. становили 5497 грн, затрати праці – 58,6 люд.-год., а на 1 га посіву пшениці ці показники дорівнювали, відповідно, 3372 грн і 51,6, ячменю – 1887 грн і 42,4 люд.-год.

З огляду на це, визначальним фактором розвитку зернового господарства має бути інтенсифікація галузі на основі впровадження сучасних інтенсивних технологій. Технології високих урожаїв у світі передбачають обов'язкове внесення добрив та активний захист посівів. Потрібно повернути на поля гній, припинити спалювати соломку, інакше можуть бути втрачені чорноземи. За результатами наукових досліджень і практики встановлено, що, за рахунок внесення добрив, кукурудза може забезпечити 53 % приросту врожаю, за рахунок сорту – 34 %. Нині далеко не повністю використовуються великі потенційні можливості кукурудзи як цінної високоенергетичної кормової культури. Надто повільно освоюються ефективні індустріальні технології її вирощування та збирання. Унаслідок забур'яненості посівів кукурудзи втрачається близько 13 % врожаю.

Саме тому, основною метою насінневих господарств для зниження витрат є вибір оптимальної технології вирощування (враховуючи фінансово-матеріальний стан господарства), підбір оптимального складу гібридів. Оскільки нижчі виробничі витрати дадуть змогу зменшити реалізаційну ціну, то продукт із однаковою якістю й нижчою ціною

користуватиметься попитом на ринку. При застосуванні інтенсивних технологій зменшуються витрати на 14 % та збільшується вихід продукції на 43 %. Важливою умовою зниження витрат насінневих господарств є постійний аналіз рівня витрат і тенденцій їх змін. Той факт, що в розвинених країнах світу кукурудза дедалі більше використовується для виготовлення різноманітних технічних продуктів і, перш за все, етанолу як добавки до нафтопродуктів і поліпшення якості палива, зосередив увагу виробників на кукурудзі. Скажімо, в США останнім часом кукурудза майже повністю використовується для власних потреб, і це при тому, що площі кукурудзи в США зросли. Такий досвід може бути корисним і для України, тим більше, що є всі передумови для нарощування валового виробництва зерна кукурудзи в нашій країні. Для реалізації високого потенціалу продуктивності посівів кукурудзи виробнику необхідно створювати сприятливі умови для росту і розвитку рослин, які, у свою чергу, зумовлюються агротехнічними, хімічними заходами та природно-кліматичними ресурсами. Урожайність кукурудзи, більшою мірою, визначається технологією вирощування, ніж іншими чинниками. Щоб отримати високий і стабільний урожай, необхідно створити відповідний до потреб культури агротехнічний фон та провести необхідні заходи з хімічного захисту. Без застосування гербіцидів вирощування стабільно високих врожаїв кукурудзи, як правило, неможливе. Головна причина: з усіх зернових культур кукурудза найбільше знижує врожайність унаслідок забур'яненості посівів. Її рослини слабо конкурують з бур'янами, особливо на початкових етапах росту і розвитку.

Як бачимо, виробництво кукурудзи знаходиться під впливом різних чинників: політичних рішень урядів країн-виробників зернових культур, кліматичних умов, позицій інвестиційних фондів, що постійно змінюються. Безпосередньо або опосередковано вищезгадані чинники впливають на формування світових цін на кукурудзу, а ті, у свою чергу, на ціни у країні. Українському аграрієві для успішної реалізації зернової

політики необхідно відстежувати поточні тенденції на ринку як світовому, так і внутрішньому ринку.

Список використаної літератури:

1. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.
2. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. Wspolraca Europejska. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.
3. Khodakivska O., Kireitseva O., Zhylin O. Organic Production In Sustainable Rural Development: World Trends and Ukrainian Experience. 35th IBIMA Conference on 1-2 April, 2020 Seville, Spain.

УДК 338.432:637.1:631.11

Таран Т. Л.

студентка

Вдовенко Н. М.

д.е.н., професор

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В агропромисловому комплексі України однією з пріоритетних галузей сільськогосподарського виробництва є молочне тваринництво та молокопереробна промисловість. Значущість молока і молочних продуктів у забезпеченні продовольчої безпеки країни, роль і значення молочного скотарства в системі сільського господарства та вирішенні соціальних і економічних проблем на селі вимагає не тільки теоретичного обґрунтування подальшого їх розвитку, а й практичних кроків у реалізації стратегії формування ринку молочних продуктів з урахуванням світового досвіду та вітчизняних реалій. Нестабільність на продовольчому ринку

України, значне підвищення цін на продукти харчування і матеріальні ресурси для села у виробництві сільськогосподарської продукції – ознаки економічної кризи. Нині більше половини населення споживає менше молокопродуктів від встановлених фізіологічних норм. Це пояснюється низьким рівнем купівельної спроможності та низькою ефективністю виробництва й переробки молока. Прискорення темпів зростання виробництва молока має важливе народногосподарське значення.

Молоко – найбільш повноцінний та висококалорійний продукт харчування. Серед усіх інших продуктів йому належить чільне місце. Під час розгляду напрямів підвищення ефективності виробництва молока слід урахувати також головну умову подолання збитковості галузі молочного скотарства: забезпечення його інтенсивного розвитку.

Ефективність виробництва молока характеризується тісним зв'язком з ефективністю переробки цього продукту. Низький рівень рентабельності знижує можливості сільськогосподарських підприємств у розширеному веденні молочного скотарства. Поряд з низькою продуктивністю корів зменшується і чисельність поголів'я, що призводить до зниження обсягів валового виробництва молока. Товаровиробники не спроможні змінити ситуацію й удосконалити виробництво без залучення інвестицій. Внаслідок низької ефективності виробництва суттєво зменшився рівень завантаження потужностей переробних підприємств. Крім того, якість виробленої сировини не завжди відповідає необхідним вимогам, що утруднює виробництво конкурентоспроможної молочної продукції. Через низьку купівельну спроможність населення знижується і рівень споживання молока, що зумовлює значні коливання закупівельних цін на молочну сировину. Активізація попиту на молочні продукти можлива за рахунок економічних чинників, тобто впливу на зростання доходів населення. Тривалий час виробництво молока в сільськогосподарських підприємствах було збитковим в Україні (з 1994 р. по 2006 р. за винятком 2003 та 2005 років (рис. 1) та перебувало у стадії

занепаду, проте тренд останніх 10 років є досить позитивним, попри те, що чисельно переважають дрібні господарства.

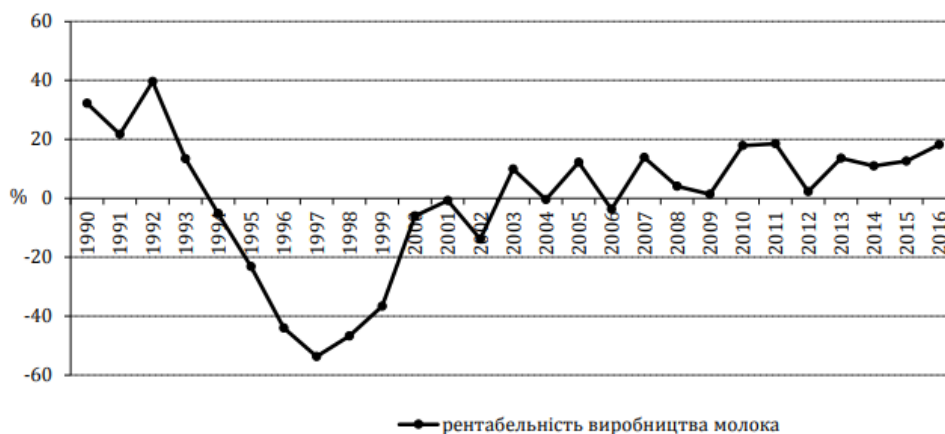


Рис. 1. Динаміка рентабельності молока в Україні, 1990-2016 рр.

Оптимальним вважається рівень рентабельності 25–45 %, який забезпечує розширене відтворення виробництва. Досягти високої ефективності молочного скотарства неможливо без залучення інвестицій, адже це сприятиме підвищенню якості молока, від чого залежить ціна на нього. Створення конкурентоспроможного і економічно вигідного виробництва залежить від раціональних розмірів сільськогосподарських підприємств відповідно до умов розвитку аграрного сектору. Загалом прибутковість виробництва молока залежить від: рівня закупівельних цін, ефекту масштабу, продуктивності та собівартості [1]. Рис. 1 та табл. 2 свідчать про зростання обсягів реалізації молока сільськогосподарськими підприємствами протягом останньої декади на 44,6 %. Виручка від реалізації молока покривала понесені витрати на нього, що дозволило отримати прибуток.

Розглянемо показники результативності діяльності аграрних підприємств залежно від чисельності корів у розрахунку на одне господарство.

Нині молочна галузь перебуває у стані стагнації.

Таким чином, розвиток вітчизняного ринку молока та молочної продукції стримують такі фактори, як скорочення поголів'я корів, низька ефективність селекційної роботи, низька якість сировини, застарілі технології.

Основні показники економічної ефективності виробництва молока у сільськогосподарських підприємствах України [1]

Рік	Реалізовано молока, ц	Виручка від реалізації молока, тис. грн	Прибуток від реалізації молока, тис. грн	Рівень рентабельності, %
2007	16756040	2433760,4	295777,3	13,8
2008	17282897	3055591,1	121269,9	4,1
2009	18699402	3291733,0	46451,1	1,4
2010	18934967	510872,2	773720,9	17,9
2011	19615536	6142018,0	957542,7	18,5
2012	22030528	6008529,7	136951,5	2,3
2013	22783988	7877533,8	945468,4	13,6
2014	24468081	8918487,5	886534,1	11,0
2015	24384683	10843066,8	1216552,5	12,6
2016	24232090	13627309	2098999	18,2

Аналізуючи стан ринку молока і молочної продукції, можна зробити такі висновки:

основними виробниками молока є господарства населення; чисельність поголів'я корів у господарствах скорочується;

селекційно-племінна робота має бути спрямована на якісне поліпшення молочної стада, зокрема, збільшення молочної продуктивності, вмісту жиру і білку у молоці та збільшення живої маси корів, стійкості до маститів та підвищення плодючості тварин;

державна підтримка крупнотоварного виробництва потребує значних капіталовкладень;

створення сприятливого економічного середовища.

Список використаної літератури:

1. Режим доступу: <https://www.bestreferat.ru/referat-112376.html>.
2. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolraca Europejska*. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.
3. Vdovenko N., Zalizko V., Heraimovych V. The Common Agricultural Policy of the European Union and the ways of its implementation in Ukraine. The Common Agricultural Policy of the European Union – the present and the future / Non-EU Member States point of view: [collective monograph]. Warszawa. 2018. 137 p. Режим доступу: <https://nubip.edu.ua/node/49892>

УДК 338.432:631.147(477)

Ткаченко Т. О.

студентка

Кірейцева О.В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ В ОРГАНІЧНОМУ СІЛЬСЬКОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ В УКРАЇНІ

Органічне виробництво започаткувалося у першій половині 20го століття з розвитком біохімії, хімічних добрив та інженерії. За останні часи сільське господарство стало стрімко змінюватись з «традиційного» на «промислове» і ГМО виробництво. Вже на початку 21го століття, рівновага і принцип стійкого розвитку аграрного виробництва було визнано як ситуація, за якої задовольняються різні рівні потреб населення, зростає добробут і при цьому не зменшуються шанси майбутніх поколінь на гідний рівень життя [1]. Відповідно до цього, пріоритети виробництва сільськогосподарської продукції мають бути зорієнтовані на екологічність та органічність. Органічне ведення сільського господарства дозволить вирішити ряд різнопланових проблем, такі як подальший розвиток сільського господарства, підвищення якості життя населення, попередження забруднення підґрунтових вод та ґрунтів хімікатами та пестецидами.

Відповідно до регламенту ЄС 834/2007 органічній сертифікації підлягають: органічна сільськогосподарська продукція (в т.ч. дикороси та аквакультура); дистриб'юція (в т.ч. імпорт, експорт, оптова торгівля); органічне виробництво/переробка харчових продуктів; органічні корми; органічне грибівництво (в т.ч. дріжджі, як харчовий продукт чи корм). Україна має значний потенціал для вирощування органічних сільськогосподарських культур і є все передумови для того, щоб стати

головним експортером органічної сільськогосподарської сировини. Але за часткою органічних сільськогосподарських угідь Україна посідає лише 36 місце через незначну кількість виробників органічної продукції (32 місце), які є середніми або невеликими за розмірами підприємствами.

Важливою проблемою в Україні, є неусвідомленість населення щодо сутності та переваг органічної продукції, тому дуже часто органічна продукція ототожнюється з натуральною, екологічною, біологічною тощо. Слід зазначити, що у різних країнах використовуються свої системи органічного виробництва, назви яких відрізняються (органічна, біологічна, органо-біологічна, біодинамічна, екологічна), що і є причиною вищезазначеної проблеми. Проте ст. 30 Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції» передбачає, що «органічна продукція, імпортована з інших країн, ... позначена написами «органічний», «біодинамічний», «біологічний», «екологічний», словами з префіксом «біо» тощо, повинна в перекладі на українську мову позначатися написом «органічний продукт» [5]. Крім цього, органічна продукція повинна мати спеціальне маркування, що відрізняє її від звичайної продукції (якщо вироблена в Україні та країнах ЄС; воно має вигляд зеленого етикетки). В іншому випадку використання напису «органічний» на упаковці продукції, що не відповідає вимогам органічного виробництва, вважається шахрайством та підлягає покаранню. Однією з найбільш актуальних проблем в підтримці виробництва та реалізації органічної продукції є державне фінансування. Відповідно до ст. 8 «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції»: «державна підтримка може надаватися». Тобто держава не зобов'язана підтримувати розвиток виробництва органічної продукції.

У світі є два найпоширеніші підходи державної фінансової підтримки виробництва та реалізації органічної продукції – американський та європейський [4]. Американський підхід ґрунтується на фінансуванні

державою науково-дослідних розробок у сфері органічного виробництва, сертифікації та просування органічної продукції [6]. Цей підхід забезпечує підвищення якості органічної продукції завдяки застосуванню нових методів виробництва, а також збільшення обсягів продажу органічної продукції за допомогою розвитку маркетингу органічної продукції. Європейський підхід полягає у наданні субсидій виробникам органічної продукції [7]. В результаті підвищується рівень розвитку органічного виробництва та забезпечується сталий розвиток сільських територій. Через те, що виробництво та реалізація органічної продукції в Україні знаходяться на стадії розвитку, то, з боку держави варто розглядати обидва підходи. До того ж важливим залишається питання щодо гармонізації українського законодавства із законодавством країн Європейського Союзу, що дозволить більш чітко регламентувати всі процеси на етапах виробництва, переробки, сертифікації, транспортування та реалізації органічної продукції [1; 3; 8]. Виявлені проблеми вимагають розробки дієвих заходів державної підтримки щодо нарощування обсягів виробництва та реалізації органічної продукції.

Список використаної літератури:

1. Гаваза Є. В. Особливості адаптації зарубіжного досвіду регулювання ринку органічної продукції до умов України. Вісник Сумського НАУ. Серія «Фінанси і кредит». 2012. № 2. С. 250–254.

2. Каблучка А. Виробництво органічної продукції рослинного та тваринного походження. Маркетинг органічної продукції. Режим доступу: <http://aec.org.ua/pdf/conf1/kablychkaua.pdf>.

3. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини: Закон України від 03.09.2013 № 425-VII (зі змінами). Верховна Рада України. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/425-18_

4. Veldstra M. D. Alexander C. E., Marshall M. I. To certify or not to certify? Separating the organic production and certification decisions. Food Policy. 2014. Vol. 49. P. 429–436.

5. Horrilloa A., Escribano M., Mesias F. Is there a future for organic production in high ecological value ecosystems? *Agricultural Systems*. 2016. Vol. 143. P. 114–125.

6. Вдовенко Н. М. Методичне забезпечення розвитку галузей аграрного сектору економіки. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2014. № 3 (44). С. 43–48.

7. Вдовенко Н., Павленко М. Концептуальні засади конкурентоспроможної діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Вип. 1 (13). С. 83–87.

8. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolraca Europejska*. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.

9. Khodakivska O., Kireitseva O., Zhylin O. Organic Production In Sustainable Rural Development: World Trends and Ukrainian Experience. 35th IBIMA Conference on 1-2 April, 2020 Seville, Spain.

УДК 338.433: 637.5'64

Федорченко М. Р.

студентка

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ПОТОЧНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ СВИНИНИ В УКРАЇНІ

Свинарство є другою за величиною галуззю серед тваринництва. Питома вага свинини займає близько 30 % від виробництва м'яса в Україні, а в деяких країнах Європи сягає більше 50 %. Загальносвітовий показник виробництва свинини становить в середньому 40 %. Дана галузь вважається однією з найбільш рентабельних галузей сільського

господарства. Проте, провівши аналіз даних наданих Державною службою статистики України щодо стану свинарства протягом 1990 – 2019 років, можна зробити висновок, що поголів'я свиней за цей період скоротилось у 3,3 рази. Станом на 1 січня 2019 року поголів'я свиней по всіх категоріях господарств становить 6024,8 тис. голів, що на 85,1 тис. голів, або на 1,4 % менше проти минулого року. У свою чергу в сільськогосподарських підприємствах поголів'я свиней становить 3395,6 тис. голів, що на 92 тис. голів (2,8 %) більше до відповідного періоду минулого року. Обсяги виробництва по реалізації свиней на забій у 2020 році зросли по Україні у порівнянні з 2019 роком. Кількість тварин, які були реалізовані на забій становила 1126,5 тис. голів, що становить на 0,1 % більше, ніж у 2019 році. Середня жива маса тварини, яка була реалізована на забій становила 111 кг, що у відсотковому співвідношенні на 0,7 % більше, ніж у 2019 році. В цілому виробництво зараз не налаштоване на кінцевий результат, не має визначених напрямів концентрації ресурсів, використання інвестицій, виваженої політики протекціонізму на зовнішньому ринку щодо імпорту продукції тваринного походження, це пояснюється відсутністю достатньої підтримки національних програм.

В Україні розвиток ринку свинини відбувається з урахуванням сучасних глобальних трансформаційних процесів, які передбачають розширення світових ринків збуту вітчизняної продукції. Втілення таких перспектив у реальність планується досягти за допомогою впровадження інноваційних технологій у виробництво, автоматизації праці, вдосконалення регуляторної бази функціонування ринку. На внутрішньому ринку спостерігається стабільна ситуація протягом трьох останніх років за даними аналітиків Української аграрної асоціації, якими було досліджено споживання українцями м'ясних продуктів. Перше місце на ринку займає м'ясо птиці, а на другому – свинина. У 2017 році на одну людину спожито 13,8 кг свинини, у 2018 – 12,6 кг, а у 2019 році – 13 кг. Можемо зробити висновок, що рівень споживання м'яса свиней

тримається на одному рівні. Збільшується кількість господарств з чисельністю поголів'я більше 5 тисяч, так в період з 2010 по 2018 рік їх частка в загальному співвідношенні зросла на 20 %.

За даними митної статистики загальний об'єм імпорту свинини протягом січня-квітня 2020 року складає 3,5 тис. тонн сукупною вартістю 7,2 млн дол. США. Ці показники суттєво поступаються показникам минулого року. Так у 2019 році у натуральному вираженні значення були більші у 2,6 рази, а у валютному – у 2,3. Україна збільшила експорт свинини у 2020 році. За січень-серпень закордон вивезли 1,85 тис. тонн м'яса свиней сукупною вартістю 4,2 млн дол. США. У відповідний період 2019 року об'єми були меншими на 31 %, і таким чином виручені кошти за 2020 рік збільшились на третину. Такі підсумки були підведені аналітиками Асоціації «Свинарі України», за даними Державної митної служби України. Понад третину усієї вітчизняної свинини (близько 80 %) направляють в Об'єднані Арабські Емірати. Об'єми поставок до цієї країни зросли у 2,25 рази у порівнянні з минулим роком.

Окрім того, збільшилась поставка у Гонконг, у загальному відношенні експорт становить 10,9 %. Таким чином можемо зробити висновок, що станом на серпень 2020 року Україна збільшила показники експорту свинини на 31 % і знизила показники імпорту цієї сировини скоротились майже вдвічі. Також, завдяки збільшенню поставок в Гонконг, відбулось подвоєння експорту свинячих субпродуктів.

Отже, на розвиток свинарства суттєво впливає розвиток бізнесу. Так, в Україні збільшується частка великих господарств. Спостерігається збільшення показників експорту та зменшення імпорту. Зберігається стабільність на внутрішньому ринку. Ще одним важливим аспектом у розвитку цієї галузі є реалізація програми «Нове свинарство 2025», яку розпочала Асоціація «М'ясної галузі». За цією програмою передбачається збільшення поголів'я свиней з 5,7 млн голів до 20 млн голів до 2025 року. Планується підвищити рівень споживання м'яса свині в Україні до 30 кг

на особу, за рахунок зниження ціни, а також збільшити частку експорту і частково вирішити проблему дефіциту свинини у світі. Крім того, планується встановити та підтримувати показник у 88 млрд грн доданої вартості щороку, надати населенню нові робочі місця.

Список використаної літератури:

1. Рогач С. М., Суліма Н. М., Гуцул Т. А., Ільків Л. А., Ярема Л. В. Економіка сільського господарства: Навч. посіб. Київ: Компринт, 2019. С. 524.

2. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.

УДК 338.432:631.147(477+100)

Цвик О. С.

студент

Михальчишина Л. Г.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ФОРМУВАННЯ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ

На сучасному етапі існування людства в сучасних умовах, таких як перенаселення, кліматичні зміни, бідність, нестача ресурсів, брак продовольства та велика кількість інших не менш важливих глобальних проблем, виникла гостра необхідність усвідомлення того, що національні економічні системи різних держав повинні перейти до нової моделі економічного розвитку та зростання, що повинна базуватись на засадах екологізації та «зеленої» економіки. Нині формування цієї концепції є сучасним планетарним трендом та здобуває значного суспільного резонансу, досить активно обговорюється урядовцями різних країн, політиками, науковцями, експертами та громадськими діячами [1].

Теперішній етап глобального розвитку визначає необхідність трансформації і переорієнтації економічної системи на «зелену» економіку. «Зелена» економіка була проголошена на Саміті Землі в Ріо-деЖанейро у 1992 році, де за результатами Рамкової конвенції ООН про зміну клімату були визнані низьковуглецеві стратегії для досягнення сталого розвитку світу. У листопаді 2011 року в Найробі Програма ООН із навколишнього середовища (ЮНЕП) у своїй доповіді «Ініціатива зеленої економіки» дала найбільш повне та змістовне визначення «зеленої» економіки. Це визначення трактується як система економічної діяльності, пов'язана з виробництвом, розподілом і споживанням товарів і послуг, які приводять до підвищення добробуту людини впродовж тривалого часу, при цьому не піддаючи майбутні покоління значним екологічним ризикам або екологічному дефіциту [2, с. 54–58].

Процес переходу до «зеленої» економіки специфічний для кожної країни, що обумовлено особливостями природного й людського капіталу, а також рівнем розвитку країни. В першу чергу необхідно створити сприятливі умови для переходу, наприклад, норми і правила, політичні заходи, стимули, правової інфраструктури. Більша частина цих умов направлена на стимулювання «коричневої» економіки. Прикладом є субсидії на виробництво твердого палива. Якщо перераховані вище інструменти, включаючи інвестиції та державні закупівлі, будуть закріплені на національному рівні та спрямовані у бік «зеленої» економіки, людство зробить крок до «озеленення» світових економічних систем. Крім того, перехід до «зеленої» економіки забезпечить добробут суспільства, а також стане двигуном економічного зростання в довгостроковій перспективі. Це відбувається шляхом переходу від інтенсивного характеру розвитку виробництва, заснованого на використанні та неконтрольованому споживанні копалин, до більш складних підходів, які дозволяють в довгостроковій перспективі домогтися більшого зростання [1]. Впровадження «зеленої» економіки у державну політику України, має низку проблемних аспектів:

відсутність чітко визначених цілей та завдань, декларативність; досить складний процес розробки специфічної системи індикаторів ефективності, за допомогою яких можна було б розкрити основні зв'язки між екологічною, економічною та соціальною сферами розвитку.

Список використаної літератури:

1. Пугачова Н. С. Теоретичні аспекти формування «зеленої» економіки в контексті сталого розвитку Ефективна економіка. 2019. № 12. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_12_93.

2. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.

3. Чмир О. С., Захаркевич Н. П. «Зелена» економіка: сутність, цілі та базові принципи. Економічний вісник Донбасу. 2013. № 3(33). С. 54–58.

УДК 338.432:658.821

Чайка Є. А.

студентка

Степасюк Л. М

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ

Конкурентоспроможність – це можливість ефективної господарської діяльності та її практичної прибуткової реалізації в умовах конкурентного ринку. Термін «конкуренція» лат. *concurrentia* означає – суперництво.

З точки зору концепції маркетингу, ринкова конкуренція – це суперництво між фізичними та юридичними особами за те, щоб краще відповідати вимогам споживача і заробляти на цій основі гроші.

Дослідження конкурентної політики слід проводити у трьох взаємопов'язаних областях: сегментація конкуренції, конкурентне позиціонування, маркетингова підтримка. Конкурентна сегментація – це

вибір певних переваг бізнесу над основними конкурентами, що дозволяють бізнесу зайняти певне становище в певному сегменті ринку [1]. У процесі сегментації можуть бути використані різні критерії: ринок, торгівля, фінанси, управління, продажі, товари, ціна. Позиціонування можна розглядати як дії, що створюють уявлення про товарний асортимент підприємства щодо переваг, які можуть отримати споживачі щодо асортименту конкуруючих підприємств. Дослідження маркетингової підтримки підприємств включає вивчення наступних напрямків: оцінка конкурентоспроможності товарного портфеля підприємства; вивчення конкурентоспроможності збутової політики; оцінка цінової привабливості; оцінка конкурентоспроможності персоналу.

Між використанням маркетингу та конкурентоспроможністю підприємства існує нерозривний зв'язок: чим повніше та ефективніше застосовуються маркетингові принципи та методи в компаніях, тим реалістичнішими є шанси на виживання та довгострокові конкурентні переваги в сучасних умовах. Тому можна зробити висновок, що розвиток маркетингу веде до підвищення конкурентоспроможності [2].

Однією з основних проблем економічного розвитку України є проблема підвищення ефективності суспільного виробництва, зосередження уваги на виробництві конкурентоспроможної продукції і одночасно забезпечення повної зайнятості працездатного населення. Найважливіші завдання державної політики в рамках конкурентоспроможності можна визначити як: усунення бар'єрів для ведення підприємницької діяльності, зменшення податкового тиску; вдосконалення законодавства про підприємництво і конкуренцію; стабілізація національної валюти, зміцнення грошово-кредитної та банківської системи і зупинка відтоку капіталу за кордон; забезпечення ефективного попиту населення; державна допомога стартапам, новоствореним підприємствам: створення інформаційних служб про новітні технології, законодавчі зміни, перспективні ринки збуту; фінансове стимулювання інноваційного бізнесу у створенні нових товарів і послуг; створення конкурентоспроможних транснаціональних компаній, озброєння

глобальними маркетинговими стратегіями, технологіями для глобальних проектів міжнародної співпраці; диверсифікація географічної структури зовнішньої торгівлі, мінімізація критичної залежності від окремих ринків, посилення економічної безпеки країни [3]. Ці заходи сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності компанії та її продукції та економіки в цілому.

Таким чином, конкурентоспроможність є важливою рисою компанії, але підвищення її не повинно бути самоціллю.

Список використаної літератури:

1. Кадирус І. Г. Конкурентоспроможність підприємства та фактори, що на неї впливають: [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://cutt.ly/fg4CJ0G_

2. Скиба І. Г. Конкурентоспроможність як категорія і як властивість підприємства, що функціонує в умовах ринкової економіки: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cutt.ly/bg43r7W>.

3. Клименко С. М., Омеляненко Т. В, Барабань Д. О. Управління конкурентоспроможністю підприємства. К.: КНЕУ. 2009. С. 520.

УДК 338.432:636.085.55(477)

Чайка М. О.

студентка

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА КОМБІКОРМІВ В УКРАЇНІ

Комбікорм – це складна однорідна суміш очищених і подрібнених до необхідної крупності різних кормів і мікродобавок, що виробляється за науково обґрунтованими рецептами і забезпечує повноцінну годівлю тварин і птиці. Комбікормова промисловість в Україні є одним з основних факторів розвитку птахівництва та тваринництва. Оскільки, найбільш

доступною продукцією для населення є курячі м'ясо та яйця, а доходи не дозволяють активно купувати свинину та яловичу, спостерігається тенденція збільшення поголів'я курей, а кількість свиней та великої рогатої худоби, навпаки, знижується. Відповідно, збільшується виробництво комбікормів для птахів. За підсумками 9 міс. 2019 р. виробництво комбікормів для підгодівлі птахів зросло на 1,6 % в порівнянні з 2018 р. Аналізуючи український ринок комбікорму, бачимо тенденцію до ниження його виробництва. Якщо в 2013 р. виробництво кормів становило 6,7 млн тонн, то до 2019 р. воно скоротилося на 6 % або 402,7 тис. тонн. За цей період, було тільки два роки (2014 рік – 6,8 млн тонн і 2018 рік – 6,6 млн тонн), коли виробництво показувало зростання загального обсягу. Таким чином, за шість років знизилося виробництво готового корму для свиней на 20 % (1,1 млн тонн) і ВРХ — на 21 % (566,1 тис. тонн). У сегменті виробництва комбікормів більшу кількість виробників розміщено в Центральній Україні, також частина знаходиться в Західній Україні, але за обсягом виробництва вони менше. Третину (30,38 %) ринку кормів для тварин в Україні займає одна компанія – МХП (Миронівський хлібопродукт). За підсумками минулого року агропромисловий холдинг став вітчизняним лідером з виробництва комбікормів, яке сформувало рейтинг «Топ-10 виробників комбікормів в Україні 2019». Друге місце на ринку країни з часткою 7,07 % займає компанія «Українське зерно». Також до трійки лідерів увійшла компанія Ukrlandfarming. Її частка на ринку складає 5,23 %. Крім того, до переліку найбільших виробників комбікормів увійшли такі підприємства: «Овостар Юнион» (частка ринку у 2019 році склала 4,6 %), «АПК-Інвест» (2,54 %), АПГК «Дніпровська» (2,14 %), «Агро-Овен» (2,02 %), «Нива Переяславщини» (1,95 %), «Владимир-Волынская птицефабрика» (1,87 %), «Глобинский свинокомплекс» (1,22 %).

Список використаної літератури:

1. Аналіз ринку комбікормів і преміксів України: що їмо, те й годуємо. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cutt.ly/wc9ACaT>

2. Огляд ринку комбікормової промисловості України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cutt.ly/ac9ANpU>.

3. Вдовенко Н. М. Методичне забезпечення розвитку галузей аграрного сектору економіки. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2014. № 3 (44). С. 43–48.

4. Комбікорм без бюрократії: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cutt.ly/sc9A0aA>.

УДК 338.432-047.3:657.471

Чередніченко М. В.

студентка

Рогач С. М.

д.е.н., професор

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

В умовах трансформації економіки України підприємства будь-якої організаційно-правової форми, форми власності та сфери господарювання під час своєї господарської діяльності здійснюють певні витрати, що пов'язані із простим і розширеним відтворенням основних та оборотних засобів, виробництвом і реалізацією продукції, наданням послуг, виконанням робіт, соціальним розвитком трудового колективу.

На сьогоднішній день питанню управління витратами повинна приділятися значна увага та здійснюватися розробка заходів для підвищення ефективності загального процесу управління витратами. Систему управління витратами потрібно впроваджувати на комплексній основі, забезпечуючи взаємозалежне вирішення поставлених завдань [2]. Тому актуальним питанням залишається проблема формування цілісної

системи управління витратами на рівні суб'єктів господарювання за всіма сферами їх діяльності, місцями виникнення та центрами витрат. Управління витратами потрібно розглядати як комплексну систему, що забезпечує розробку управлінських рішень, оскільки всі вони взаємопов'язані між собою та впливають на кінцеві результати діяльності підприємства. Знижувати витрати постійно неможливо, оскільки від цього залежить якість продукції та ефективність виробничого процесу. Необхідний рівень витрат потрібно розраховувати на стадії планування.

Можна констатувати, що керівництво кожного підприємства повинне використовувати такий механізм формування витрат, який дасть змогу отримати повну інформацію про витрати на виготовлення та реалізацію продукції. Вчасне реагування на відхилення витрат від нормативних значень дасть змогу попередити зростання загального розміру витрат, що прямо пропорційно впливають на собівартість продукції і прибуток підприємства [3]. Від величини витрат залежить прибутковість підприємства, тому ефективне управління витратами, яке передбачає мінімізацію їхньої загальної величини є надзвичайно важливим. Перевищенням величини витрат над величиною отриманих доходів можна пояснити високу збитковість роботи підприємства. У такому разі варто звернути увагу на впровадження цілісної системи управління витратами на підприємствах [4]. Практика господарювання українських підприємств свідчить, що оцінка ролі витрат поступово зміщується в бік визначення ключової ролі системи управління витратами у процесі забезпечення ефективного розвитку будь-якого підприємства. Можна говорити про те, що управління витратами стає одним з найважливіших сегментів виробничого менеджменту. Це підтверджується постійно зростаючим колом управлінських завдань, що стоять перед фахівцями у даній сфері [5]. Отже, незважаючи на розуміння необхідності управління витратами на засадах системного підходу, у практичній діяльності вищого управлінського персоналу і надалі не використовується сучасний

інструментарій управління витратами. Саме тому формування ефективної системи управління витратами на сучасному підприємстві в умовах протікання трансформаційних процесів є актуальним науковим завданням, що потребує проведення ґрунтовного дослідження.

Список використаної літератури:

1. Агробізнес України. 2019. [Електронний ресурс] Інфографічний довідник: [сайт]. Режим доступу: <http://agrex.gov.ua>.
2. Яровенко Т. С., Довга А. О. Остряніна В. Е. Шляхи та методи оптимізації витрат підприємства у ринкових умовах. Вісник Дніпропетровського університету. 2013.
3. Попович Г. В. Оптимізація витрат підприємства, як важливий фактор підвищення конкурентоспроможності. 2011: [Електронний ресурс]. Матеріали конференції: Актуальные проблемы современных наук. Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>.
4. Рибаківа О. В. Конкуренція та конкурентоспроможність: економічна суть та фактори підвищення. Науковий вісник академії муніципального управління. 2015.

УДК 337.76

Чирко М. Ю.

студент

Яворська В. О.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

СПЕКУЛЯТИВНІ ОПЕРАЦІЇ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ ДЕШЕВИХ ПАПЕРІВ (PENNY STOCK)

Пенні сток (з англ. Penny stock) – також відомі як «сміттєві», «позабіржові акції» – акції невеликих компаній, які торгуються за низькими цінами. Історично вважалося, таким є папери вартістю нижче 1 дол. США,

але останнє визначення Комісії з цінних паперів і бірж США (SEC) включає в цю категорію акції, які коштують дешевше 5 дол. США. Зазвичай вони асоціюються з невеликими компаніями, в яких мало ліквідності та широкі спреди. В результаті чого інвестори можуть зіткнутися з труднощами при продажі акцій, оскільки в цей час покупців просто може не бути. Разом з тим, такі акції мають високу волатильність і можуть рости в день на десятки відсотків, що і привертає в них спекулянтів. Найчастіше ці акції є папери компаній, що розвиваються з обмеженими грошовими коштами і ресурсами. Невеликі компанії і стартапи зазвичай випускають акції, як засіб залучення капіталу для розвитку бізнесу. Хоча процес тривалий, випуск акцій часто є одним з найшвидших і ефективних способів для починаючої компанії отримати капітал. Більшість таких акцій торгуються на позабіржових ринках, звідси і відповідний ярлик. Проте на даний момент на таких біржах як NYSE, NASDAQ налічується близько 1000 акцій вартістю нижче 5 дол. США.

На позабіржовому ринку дешеві папери торгуються на платформах OTC Bulletin Board (OTCBB) і платформах OTC Markets Group. Щоб купити ці акції, рядовому інвесторові, також як і в разі біржових паперів, необхідно звернутися до професійного учасника ринку цінних паперів – брокеру. Penny stocks або дешеві акції вважаються дуже ризикованими, чому ж так? При будь-якій успішній інвестиційній стратегії важливо володіти достатньою інформацією для прийняття обґрунтованого рішення купівлі та продажу. Для таких акцій набагато складніше знайти інформацію ніж для відомих компаній. Компанії, чиї акції, торгуються на OTCBB подають фінансові звіти в SEC. Проте компанії, присутні на платформі OTC Markets Group в більшості своїй, не зобов'язані подавати звіти в SEC. Таким чином, вони не отримують такого ж громадського контролю і не регулюються, як акції, представлені на NYSE, Nasdaq та інших ринках.

Акції які торгуються на позабіржовому ринку не повинні відповідати мінімальним стандартним вимог, які притаманні для збереження

лістингу. Мінімальні стандарти діють як подушка безпеки для деяких інвесторів і як орієнтир для деяких компаній. Це один з головних моментів, які тут потрібно розуміти. Акції компанії можуть подешевшати, і коштувати менше 5 дол. США, але при цьому якщо вони торгуються на NYSE, NASDAQ, то як мінімум компанія заплатила за лістинг і дотримується його вимоги. На OTC Markets Group також не все настільки однозначно. Є диференціація по майданчиках – OTCQX, OTCQB, OTC Pink. Тільки на останній не пред'являється вимог до подачі звітів в регулюючий орган. Проте і в OTC Pink є поділ на три сегменти, які надають регулярно звітність в фінансову службу по розкриттю інформації OTC Markets Group, які подали звітність за останні шість місяців, і взагалі не розкривали інформацію за останні шість місяців. Зрозуміло, що в останньому сегменті найбільш ризиковані папери.

Можна зробити висновок, що займатися спекуляцією дешевих паперів (penny stocks) ризикована справа, але в той же час може принести дуже швидкий та великий прибуток.

УДК 338.439:664.69(477)

Шевчук І. Ю.

студентка

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ МАКАРОННИХ ВИРОБІВ В УКРАЇНІ

Макарони та макаронні вироби є основним продуктом харчування для населення. Це особлива група товарів, які виробляються з борошна, є доступною за ціною, має свого покупця та налічує багато прихильників серед населення. Головною перевагою макаронних виробів є їх швидке

приготування, приємний зовнішній вигляд, смак, невисока ціна, тривалий термін зберігання. Через свою поживну і харчову цінність макаронні вироби займають значну частку у світовому ринку.

В Україні споживання макаронних виробів складає від 5 до 6 кілограмів на рік. Протягом року споживання може змінюватися, в залежності від пори року. За результатами комерційної діяльності супермаркетів встановлено, що частка макаронних виробів у товарообігу становить 6,5 %. 80 % представлених товарів відносяться до так званих рафінованих продуктів, що характеризуються невисоким вмістом поживних речовин. Більшість макаронних виробів у торговельній мережі це вироби з борошна і води, звичайно їх хімічний склад є доволі бідним. Більшість таких виробів, що за ДСТУ 7043:2009 Вироби макаронні. Загальні технічні умови, відносяться до групи С, виробляється на вітчизняних підприємствах. За результатами дослідження асортименту мережесупермаркетів було встановлено, що макаронні вироби класів А та Б з твердих сортів пшениці на 85 % представлені імпортованою продукцією. За різними оцінками, макаронні вироби з твердих сортів пшениці перевищують макаронні вироби групи С за поживним складом приблизно у 1,5 рази. Макаронні вироби з твердих сортів пшениці містять 13 % вологи, 10–13 % білків, до 2 % жиру, 64–75 % вуглеводів, 0,1–0,2 % клітковини, вітаміни В, РР. Енергетична цінність 100 г макаронних виробів складає 272–349 ккал. Білки макаронних виробів засвоюються на 85 %, жири на 93 %, вуглеводи на 96 %. Серед мінеральних речовин багато фосфору, калію, натрію, але мало кальцію, так само макаронні вироби містять недостатню кількість таких незамінних амінокислот, як лізин, триптофан, метіонін, амінокислотний скор яких складає відповідно: 44,0 %, 78,5 %, 69,5 % від норми. Регіональна структура виробництва макаронних виробів має наступний вигляд: Київська область – 17 % виробництва макаронних виробів; Хмельницька область – 13 %; Волинська – 10 %; Дніпропетровська – 9 %; Львівська – 8 %.

За інформацією Державної служби статистики України обсяг реалізації макаронних виробів за період з 2010 по 2017 рр. зріс на 191,6 % і склав 3018 млн грн. Якщо скорегувати обсяги ринку макаронних виробів на офіційний індекс інфляції, який показує на скільки зменшилась купівельна спроможність національної валюти то ми побачимо, що зростання у порівняних цінах склало 46,5 %, що на 145,1 % менше ніж за цінами в абсолютному вимірі. Інфляція доволі сильно корегує динаміку обсягів продажів, але навіть за сумарного індексу інфляції, який становить 199,2 за період з 2010 по 2017 рр., ринок макаронних виробів зріс, що свідчить про його комерційну привабливість.

Таким чином, макаронні вироби – це продукти легкодоступні для споживача, вони мають високу харчову та споживну цінність, а отже, збагачують наш раціон харчування. Завдяки тому, що макаронні вироби мають широкий асортимент, кожний покупець має можливість знайти товар, який підійде і за ціною, і за споживними властивостями.

Список використаної літератури:

1. Головка. М. П. Дослідження вітчизняного ринку макаронних виробів і виявлення споживчих переваг, що визначають ситуацію на ринку. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2010. Вип. 1. С. 577–584.

2. Вдовенко Н. М. Методичне забезпечення розвитку галузей аграрного сектору економіки. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2014. № 3 (44). С. 43–48.

3. Теслюк Т. Ю. Основні тенденції ринку макаронної продукції в Україні. Економіка АПК. 2012. № 7. С. 25–29.

4. Vdovenko N. M., Nakonechna K. V., Pavlenko M. M. Methodical component of the performance of state support producers mechanism. Науковий вісник Полісся. 2017. № 4 (12). Ч. 1. С. 22–27.

5. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.

Яцун А. Г.

здобувач кафедри глобальної економіки

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

РОЗВИТОК РИНКУ ПРОДУКЦІЇ АКВАКУЛЬТУРИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ВІДНОСИН

Останні десятиріччя спостерігається тенденція падіння світових рибних запасів. У даній ситуації майже всі розвинені країни світу розпочали активно розвивати вирощування водних біоресурсів у контрольованих умовах. Розвиток ринку продукції аквакультури передбачає комплекс заходів із збереження, відтворення, раціонального використання водних ресурсів та забезпечення глобальної конкурентноспроможності продукції аквакультури. Аквакультура є важливим напрямком, який знаходиться на шляху підйому її розвиток базується на певних інтересах бізнесу. До цього процесу підключилась держава, що знайшло відображення в різних формах матеріальної підтримки. Забезпечення розвитку аквакультури передбачає збільшення обсягу вилову водних біоресурсів, відтворення водних біоресурсів, відновлення і меліорації природних нерестовищ у рибогосподарських водних об'єктах, формування і утримання селекційно-племінної бази для підвищення якості об'єктів аквакультури. Підвищення продуктивності використання рибогосподарських водних об'єктів для вирощування водних біоресурсів в умовах аквакультури можливе за рахунок розширення сировинної та кормової бази рибного господарства, отримання державної підтримки функціонування підприємств галузі; ремонту і модернізації існуючих потужностей, будівництва сучасних рибовідтворювальних комплексів, активізації міжнародного співробітництва з іноземними державами у сфері рибного господарства, сприяння з боку держави

провадженню рибогосподарської діяльності у виключних (морських) економічних зонах іноземних держав та розширення рибальства у відкритих районах Світового океану, удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та працівників, діяльність яких пов'язана з формуванням і реалізацією державної політики у галузі рибного господарства.

Розвиток ринку продукції аквакультури передбачає системний підхід до взаємозв'язаних процесів одержання в результаті здійснення діяльності всіх видів об'єктів аквакультури, а також виробленої з них продукції, у тому числі харчова та запліднена ікра, що відносяться до сільськогосподарської продукції. Виникає необхідність вирішення господарських проблем шляхом підвищення ефективності виробничого процесу із залученням мінімальних матеріальних затрат. Аквакультура – не виняток, формування запасів риб та кормових ресурсів, є вирішальним фактором для раціонального ведення рибного господарства на водоймах природного та штучного походження. Проблема рибогосподарського використання природних водойм різного типу та походження пов'язана з великими труднощами, які зумовлені насамперед тим, що при комплексному їх використанні інтереси рибного господарства в багатьох випадках враховуються в останню чергу. Заходи щодо збільшення обсягів рибної продукції, зокрема, за рахунок будівництва риборозплідників, нарощування обсягів виробництва штучних кормів із біологічно активними домішками, створення господарств на основі інтенсивного рибництва, на даний час не можуть бути реалізовані через дефіцит коштів на їх упровадження і прогнозовану цінову недоступність кінцевого продукту (риби) для різних верств населення. Згідно даних Державного агентства рибного господарства України для забезпечення заходів з селекції та відтворення водних біоресурсів передбачені видатки, які перевищують минулі показники, завдяки чому буде збільшено обсяги зариблення природних водойм загальнодержавного

значення, що в свою чергу сприятиме підвищенню їх рибопродуктивності, створенню потужної селекційно-племінної бази. Нарощування обсягів виробництва якісного рибопосадкового матеріалу для розширення робіт по відтворенню рибних ресурсів у внутрішніх водоймах України, дозволить задіяти наявні резерви рибних господарств які потребують посадковий матеріал для подальшого товарного виробництва. Збільшення об'ємів вирощування товарної риби неможливо без підвищення ефективності роботи риборозплідників. Ця категорія господарств має кошторисні основні фонди і складну технологію виробництва. Результати роботи риборозплідників залежать від виконання технологічної дисципліни і матеріального забезпечення рибоводно-виробничих процесів сильніше, чим рибоводні господарства інших типів. Ефективність роботи риборозплідників протягом останніх років знижувалася і до теперішнього часу досягла недопустимо низького рівня. В результаті річна потреба товарних господарств в посадковому матеріалі забезпечується менше ніж наполовину. Підприємства з штучного відтворення рибних запасів в силу специфічності продукції не можуть працювати виключно в режимі самофінансування. Основним джерелом покриття витрат рибогосподарських підприємств являються бюджетні кошти, що являється відображенням макроекономічних перерозподільчих процесів. Специфічні особливості галузі рибництва в тому, що велика частина витрат на відтворення компенсується державному бюджету за рахунок надходження коштів від надання квот на промисловий вилов риби. Виділені бюджетом ресурси являються, по суті, поверненням коштів, отриманих від діяльності рибогосподарського комплексу у вигляді податків від виробничої діяльності і платежів за використання біоресурсів. Тому, нарощування обсягів випуску життєстійкої молоді цінних промислових видів риб у природні водойми та водосховища, Азовське та Чорне моря сприяє розвитку не тільки галузі рибництва, але й рибальства.

Список використаної літератури:

1. Алимов С. І. Ставове рибництво: [підручник] Видавничий центр НАУ, 2008. С. 636.
2. Вдовенко Н. М. Сучасний стан та напрями розвитку рибного господарства в Україні. Економіка АПК. 2010. № 3. С. 15–20.
3. Гринжевский М. В. Наукове забезпечення рибогосподарської галузі на внутрішніх водоймах України та шляхи його покращення. Сучасні напрями та проблеми аквакультури. Херсон. Таврійський науковий вісник. 1998. Вип. 7. С. 15–29.
4. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.
5. Рибне господарство України. Статистичний збірник. Державна служба статистики України.

УДК 338.664.6

Шень К. В.

студентка

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

РИНОК ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Хліб і хлібобулочні вироби є одним із стратегічних напрямків держави. Вони складають 40 % калорійності раціону українців. Незважаючи на свою значимість, в галузі спостерігаються негативні процеси: протягом останніх чотирьох років обсяги ринку падають через падіння попиту в основному сегменті. Український хлібний ринок відрізняється відсутністю вираженого лідера. Навіть найбільші

представники галузі не займають більше 10-відсоткової частки. Вони конкурують за увагу покупців з невеликими пекарнями, кондитерськими цехами торгових мереж, приватними підприємцями. Дрібні виробники часто мають перевагу на ринку перед великими хлібозаводами, так як оподатковуються за спрощеною системою. Також можна виділити наступні чинники, які вплинули на зниження обсягів виробництва хліба та хлібобулочних виробів в Україні:

1. Вартісний – у 1990-х рр. виробництво хліба було дотаційним. Зі зниженням рівня дотацій з державного бюджету, багато підприємств зіткнулись із неефективною організацією виробництва, яка вилилась у надмірну собівартість продукції. Як наслідок, рівень виробництва знизився. Крім того ринок характеризується тенденцією подорожчання хліба зі збільшенням цін на сировинні складові: борошно, цукор, яйця, оліє-жирову продукції, а також зростанням цін на енергоносії та паливно-мастильні матеріали. Індекс споживчих цін на хліб росте протягом досліджуваного періоду. За 2019 рік ціни на хліб піднялися на 17,7 % в порівнянні з 2018 роком, тоді як інфляція в Україні за рік склала 4,1 %, тобто подорожчання так званого «хлібного кошика» відбулось більш ніж в 4 рази швидше зростання середнього рівня цін в країні;

2. Технічний – сучасний стан технічного обладнання та виробничих ліній на підприємствах хлібопекарської галузі є невисоким, адже ступінь зносу складає від 60 % до 70 %;

3. Демографічний – втрата таких ринків збуту як АР Крим та окремі райони Донецької та Луганської області, у купі зі зниженням чисельності населення України, природньо позначилось на ринку хліба та виробів;

4. Етнічно-культурний – у багатьох регіонах України, зокрема на Західній Україні громадяни віддають перевагу домашній випічці або продукції виробленій невеликими приватними підприємствами, що у свою чергу приводить до зміни культури споживання хліба;

5. Споживчий – в останні роки спостерігається розвиток сегменту заморожених хлібних напівфабрикатів. Зокрема, потрібно відзначити ріст попиту на заморожену випічку з боку HoReCa та супермаркетів.

Варто відзначити наявність власної сировинної бази, що може слугувати конкурентною перевагою для хлібопекарської галузі України. В Україні працює близько 600 борошномельних підприємств, але більшість з них не завантажено. Тому для вирішення існуючих проблем та, відповідно, підвищення рівня розвитку ринку хлібобулочних виробів в Україні, можна застосувати наступні зміни: впровадження ресурсозберігаючих технологій виробництва продукції, що зумовить зниження собівартості виробництва, вдосконалення державного регулювання ціна борошно та енергоносіїв, розширення асортименту продукції, що дозволить підвищити рівень використання потужностей хлібопекарських підприємств, створення сприятливих економіко-політичних умов для залучення як іноземних, так і вітчизняних інвесторів.

Список використаної літератури:

1. Навольська Н. В. Дослідження ринку хліба і хлібулочних виробів в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук «Економіка підприємств і корпорацій». 2016.

2. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.

3. Клементьева А. В. Особливості ринку хліба в Україні. Соціально-Гуманітарний Вісник. 2019. № 3.

Наукове видання

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ**

Секція 4

«Розвиток аграрної політики України
в умовах інтеграційних процесів»

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

74-Ї НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Підписано до друку 20.04.2021
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Ум. друк. арк. 12,8. Обл.-вид.арк. 12,7
Наклад 100 прим. Зам. № 210269

Видавець і виготовлювач Національний університет біоресурсів і
природокористування України
вул. Героїв Оборони, 15, м. Київ, 03041
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4097 від 17.06.2011